TÖB-DER

TÖB - DER II. Olağan Genel Kurulu Toplanıyor

Türkiye öğretmenlerinin en büyük demokratik mesleki kitle mücadele örgütü TÖB—DER'in İkinci Genel Kurulu, 8 Temmuz 1974 günü saat 10.00'da Ankara'da Gazi Mustafa Kemal Bulvarı 30/A'daki Güney Park Gazinosu'nda çalışmalarına başlıyacak ve üç gün sürecektir. TÖB-DER'in kurulduğu 3 Eylül 1971 tarihinden bu yana beşinci genel kurulu olan ikinci olağan genel kurul toplantısına şu anda mevcut 494 TÖB-DER şubesinin temsilcileriyle, yönetim, denetleme, onur ve danışma kurulu üyeleri delege olarak katılacaklardır. Genel Kurul çalışmalarını yurdun dört yanından gelecek üyelerimiz, bölge temsilcilerimiz, meslektaşlarımız, çeşitli konuklarımız, öğrenciler, basın mensupları ve halk da izliyecektir.

İkinci Olağan Genel Kurul Toplantısının Gündemi Şöyledir :

1. **Yoklama ve açılış, İstiklâl Marşı ve saygı duruşu,**
2. **Başkanlık divanının seçimi,**
3. **Genel Başkanın açış konuşması,**
4. **Beş kişilik tüzük komisyonunun seçimi,**
5. **Anıt Kabri ziyaret, çelenk koyma,**
6. **Yönetim, Denetleme, Onur Kurulları raporlarının okunması, değerlendirilmesi ve aklama,**
7. **Tüzük komisyonu raporunun okunması ve değişen tüzük maddelerinin tek tek görüşülerek kabul edilmesi, tüzüğün değişen maddelerinin tümünün kabul edilmesi,**
8. **Gelecek dönem bütçesinin okunması, görüşülmesi ve kabulü,**
9. **Seçimler ve kapanış.**

Yönetim Kurulunca Genel Kurula sunulacak tüzük değişikliği taslağının ana hatları belli olmuştur. Buna göre tüzükte yapılması tasarlanan başlıca değişiklikler şöyledir:

1. **Genel Yönetim Kurulu :** Sıkıyönetim döneminin koşulları içinde derneğe işlerlik kazandırmak amacıyla, -geçici bir süre için kaldırılmış bulunan Genel Yöenetim Kurulu yeniden oluşturulacaktır. Genel Yönetim Kurulu, yirmiyedi asıl, onyedi yedek üyeden meydana gelecektir.

2. **Merkez Yürütme Kurulu :** Merkez Yürütme Kurulu, Genel Yönetim Kurulu üyelerinin Ankara'da görev yapan yedi asıl, yedi yedek üyesinden meydana gelecektir.

3. **Genel Başkan :** Dernek Genel Başkanı ve yardımcısı, Genel Yönetim Kurulunca Merkez Yürütme Kurulu üyeleri arasından seçilecektir.

4. **Şube Genel Kurul Toplantıları :** Şubelerin normal kongre süreleri bir yıl olacaktır.

Yönetim Kurulunun hazırladığı tüzük değişikliği taslağı, 6-7 Temmuz 1974 günü yapılacak Yönetim, Danışma Kurulları ve Bölge Temsilcileri ortak toplantısında da görüşüldükten sonra son şeklini alacaktır.

II. Olağan Genel Kurul toplantısı için hazırlıklar sürdürülmekte olup, bastırılan çalışma raporu tüm şubelere, Danışma Kurulu üyelerine, bölge temsilcilerine de gönderilecektir.

KAMU PERSONELİ BU KEZ OLSUN ALDATILMAMALIYDI (*)

12 Sayılı kanun hükmündeki kararname, özellikle ilkokul öğretmenleri ile küçük dereceli memurların, kaybolmuş haklarının geri kazandırılması, mağduriyetlerinin giderilmesi, kamu personeli arasında sosyal adaletin, eşitlik ilkelerinin sağlanması ve daha önce çıkarılan kararnamelerin ortaya çıkardığı huzursuzlukların giderilmesi amacıyla hazırlanmış, kamuoyu bu gerekçelerle oluşturulmuş, memur kitlesine bu yolda umut verilmişti. Oysaki kararname bunun tam tersine çıkarılmış öğretmenlerimizi haklı olarak tedirgin etmiştir. Şöyleki:

1 — Öğretmenlik bir bütündür. İlkokul öğretmenleri ile, orta ve yüksek dereceli okul öğretmenlerinin yaptıkları iş aynıdır. Ve hatta işin riski, güçlüğü ve işyeri bakımından, ilkokul öğretmenlerinin yaptığı hizmet, daha ağır, daha zor ve daha yıpratıcıdır. Bu durum dikkate alınmadan ve diploma esasından hareket edilerek 3 yıllık bir öğrenim farkı başlangıç derecelerinde hemen 6 yıllık bir fark getirmekte. Ayrıca tavan sınırlandırılarak, 9 yıllık bir fark da tavanda getirilerek, 15 yıllık bir farkı ortaya çıkarmaktadır. Bu durumun hukuk ve mantık anlayışı ile bir bağlantısını görmemekteyiz. Bu nedenle ilkokul öğretmenlerinin de başlangıç derecesi 11/1 den başlamalı, tavan birinci dereceye kadar açık tutularak, eşitlik sağlanmalıdır.

2 — Halen 4. dereceyi aşmış ilkokul öğretmenleri 1/6/1974 tarihinden itibaren bir yıl içinde emekli olmadıkları takdirde, müktesep hakları geri alınacak, kararnamenin ek geçici 2. maddesinin H fıkrası gereğince, bu tarihten sonra, müktesep hakları geri alınarak, 4. ncü dereceye indirileceklerdir. Verilen hakların geri alınması zaten Anayasamıza da aykırıdır. Bu durum bütün memurlar için de böyledir. Ek geçici ikinci madde kararnameden çıkarılmalıdır. Öğretmenler ve bu durumda olan bütün memurlar yasa dışı bir haksızlığa kurban edilmemelidir.

3 — Öğretmenlerle ilgili bir başka haksızlık da kararnamenin 36. maddesinin A bendinin 6. fıkrasında göze çarpmaktadır. Sınavla orta dereceli okul öğretmeni ve ilköğretim müfettişi olanlar, 11. dereceden başlatılmakta ve 4. derecenin son kademesinde dondurulmaktadır. Aynı işi yapan, aynı sorumluluğu taşıyan öğretmenler arasındaki bu farklı durum da ortadan kaldırılmalı. 657 sayılı Kanun zaten böyle bir farklılığa yer vermemişti. Bu durumda olan öğretmenlerin elinden müktesep hakları alınmaktadır. Kararnamenin bu hükmü de metinden çıkarılmalıdır.

4 — Kararnamenin ek geçici 3. maddesinin A bendine göre: bir süre öğretmenlik yaptıktan sonra meslekten ayrılarak yüksek öğrenimini tamamlıyanların, yüksek öğrenimden önceki hizmetleri intibaklarına sayılmamaktadır. Oysa 8 sayılı kararname bu hizmetlerin 3 yılını intibaklara katmış öğrenim sürelerinin her iki yılı için bir kademe vermişti. Haksızlıkları gidermek iddiası ile çıkarılan bu kararname, müktesep hakları da ortadan kaldırmıştır. Kararnamenin yüksek öğrenimle ilgili olan bu maddesinin de yüksek öğrenimden önce geçen hizmetlerin intibakta sayılacak şekilde değiştirilmelidir.

Yukarıda bir kısmına değindiğimiz haksızlıkları yaratan 12 sayılı kanun hükmündeki kararnameyi hazırlıyan teknisyenlerin, öğretmenler ve diğer memurlarla ilgili böylesine farklılıklar yaratmak için özel çaba harcadıklarına inanmamak elde değildir.

Biz, bu temel yanlışlıkların, bu eksikliklerin ve haksızlıkların yapılacağını bildiğimiz için zamanında Başbakanlığa, Devlet Bakanlığına, Milli Eğitim Bakanlığına çeşitli defalar söz, yazı ve tellerle başvurmuşuzdur. Ama kapalı kapılar arkasında hazırlanan kararnamenin bundan başka bir şey getirmesi zaten olanaksızdı.

Kararnamenin parlamentomuzda görüşülürken, bu temel yanlışlıkların ve haksızlıkların düzeltileceğine inanmak istiyoruz.

(*) 12 sayılı Kanun Gücündeki Kararname ile ilgili olarak Genel Başkanın 2.7.1974 günü basına verdiği demeç.

KÖY ENSTİTÜLERİ DEFTERİ 1

Fiyatı : 10 TL.

İsteme Adresi : 17 Nisan Derneği Hazan Sok. 5 Bostancı — İSTANBUL

yar yayınları

kurtboğan

mustafa balel

ŞUBELERİMİZDEN HABERLER

DOĞUBEYAZIT ŞUBEMİZİN ÇALIŞMALARI :

TÖB - DER Doğubeyazıt Şubemiz adına Türk Yazarları Tiyatrosu, 29.5.1974 günü «Anayasa» adlı oyunu temsil etmiştir. Ayrıca 22.6.1974 günü de Halk Oyuncuları şubemiz adına «Ölen Ölür, Kalan Sağlar Bizimdir» adlı oyunu temsil edecektir.

YIĞILCA ÖĞRETMENLER DERNEĞİ TÖB - DER'E DÖNÜŞTÜ :

Yığılca Yerel Öğretmenler Derneği, 13.4.1974 günü yaptığı genel kurul toplantısında, oybirliği ile kendini feshetmiş ve bütün mal ve parası ile birlikte TÖB - DER Yığılca Şubemize dönüşmeye karar vermiştir. Derneğin bu kararı çevrede sevinç yaratmış ve şubemizi dahada güçlendirmiştir.

YUSUFELİ ÖĞRETMENLER DERNEĞİ TÖB - DER'E DÖNÜŞTÜ :

Yusufeli yerel Öğretmenler Derneği 4.6.1974 günü yaptığı genel kurul toplantısında tüzüğünde gerekli değişikliği yaptıktan sonra DÖB - DER Şubemizze dönüşmüştür. Üçyüze yakın öğretmenin ve dinleyicinin ilgi ile izlediği toplantı sonunda üç aleyhte oya karşı derneğin yüzseksen üyesinden 177'si fesih ve derneğin mallarının TÖB - DER Yusufeli Şubemize devrine karar vermiştir.

BOYABAT ŞUBEMİZ DE TÖS MALLARINI ALDI :

TÖB - DER Boyabat Şubemiz de mahkemeye başvurarak kayyımda bulunan TÖS Boyabat Şubesine ait malları almıştır.

BİSMİL ŞUBEMİZİN ÇALIŞMALARI

Çalışmalarını daha iyi ve etkin olarak sürdürmek amacıyla TÖB-DER Bismil Şubemiz üyelerinden Yavuz İpek'in başkanlığında Tiyatro, Şeyhmus Gümüşçü başkanlığında Lokal ve Orhan Aydın başkanlığında da Kitaplık kolu kurmuştur. 1.6.1974 günü de üye olan ve olmayan öğretmenlerle bir söyleşi toplantısı düzenliyen şubemiz, 1.7.1974 günü bir «TÖB-DER Gecesi» düzenlemiştir. Bu gecede üyelerimizin sahneye koydukları «Duvarların Ötesi» adlı oyun öğretmenlere ve halka sunulacaktır.

ORDU ŞUBEMİZ ÇALIŞMA KOLLARI KURDU

Günden güne gelişip güçlenen şubelerimizden biri de TÖB-DER Ordu Şubemiz. 2.6.1974 günü şubemizde tüm üyelerin katılması ile bir toplantı düzenlenmiş ve çalışmaların daha iyi yürütülmesine katkıda bulunmak amacıyla aşağıdak kolların kurulmasına karar verilmiştir:

1. Kitaplık Kolu
2. Lokal Kolu
3. Halkla İlişkiler Kolu
4. Folklor ve Tiyatro Kolu

KESKİN ŞUBEMİZİN TEMSİLLERİ

TÖB-DER Keskin Şubemiz bir şube kitaplığı kurmak için Ankara Sosyal Hizmetler Akademisi öğrencilerine «Leylim Leylim» adlı oyunu temsil ettirmiştir. Ayrıca Keskin Şubemiz yararına Kırıkkale Halk Eğitim Merkezi Folklor Ekibi de bir gösteri düzenlemiştir.

ŞAVŞAT ŞUBEMİZ KARA DÜZEN'İ OYNATTI

TÖB-DER Savşat Şubemiz, 19.5.1974 günü Ankara Birlik Tiyatrosu'na «Kara Düzen» adlı oyunu oynatmıştır. Dörtyüz kişilik salonda oyunu ikiyüz kişi de ayakta izlemiş ve oyunculara büyük sevgi gösterilerinde bulunulmuştur.

URLA ŞUBEMİZİN ÇALIŞMALARI

Yeni kurulan ve hızla gelişen şubelerimizden biri de Urla Şubemiz. Şubemiz, çalışmalarını daha iyi yürütebilmek amacıyla eğitim ve kültür, temsil ve müzik kolları da kurmuştur. Şubemizde yapılan çeşitli seminerlerde öğretmen ve eğitim sorunları ele alınmış, örgütlenmenin gereği ve yararı üzerinde durulmuştur. Bir kitaplık da kuran şubemiz sahneye koyacağı bir oyunu köylere de götürecektir.

TARSUS ŞUBEMİZ PARASIZ KURS AÇIYOR

TÖB-DER Tarsus Şubemiz, bütünlemeye kalan öğrenciler için 25 Temmuz - 15 Ağustos tarihleri arasında parasız kurs açmıştır. Şubemizin bu davranışı öğrenciler ve halk arasında sevinçle karşılanmıştır.

BOLU ŞUBEMİZİN SEMİNERİ

TÖB-DER Bolu Şubemizin 8.6.1974 günü düzenlediği «Yarım yüzyıllık tarihsel gelişimimiz ve öğretmen» konulu seminer, büyük ilgi ile izlenmiş ve yararlı sonuçlar vermiştir. Seminerden sonra Şubemizin üye sayısı hızla artmaya başlamıştır. Genel Başkanımız Ali Bozkurt'un da hazır bulunduğu toplantıya çevre şubelerden Çaycuma, Mengen, Karabük, Devrek, Adapazarı, Düzce ve Yığılca Şubelerimizin de temsilcileri katılmıştır.

DOĞANŞEHİR ŞUBEMİZİN TEMSİLİ

İstanbul Halk Oyuncuları topluluğu, 10.6.1974 günü TÖB-DER Doğanşehir Şubemiz yararına «Ölen Ölür Kalan Sağlar Bizimdir» adlı oyunu temsil etmiştir. Kalabalık bir öğretmen ve halk kitlesinin ilgi ile izlediği oyunun biletlerinin satılması ve halka duyurulması sırasında öğretmenler tam bir dayanışma içinde çaba harcamışlardır.

ŞUBELERİMİZ TÖS MALLARINI ALIYORLAR

TÖS Yürütme ve Yönetim Kurulları tarafından TÖB-DER'e devredilmiş bulunan ve daha sonra kayyımlıklara verilen TÖS Şubelerine ait malları Şubelerimiz mahkemelere başvurarak almaktadırlar. Son olarak Boyabat Karşıyaka (İzmir) ve Orta Şubelerimiz de kayyımda bulunan TÖS Şubelerine ait malları mahkemelere gerekli başvurmayı yaparak almışlardır.

GİRESUN'DA YAPILAN TÖB-DER ŞUBELERİ TOPLANTISI

9.6.1974 günü Giresun'da, TÖB-DER Giresun, Bulancak, Tirebolu, Dereli, Espiye ve Ordu Şubelerimizin temsilcileriyle TÖB-DER Trabzon Şube Başkanımız Burhan Bilici, Trabzon şubemiz üyelerinden Gültekin Gazioğlu ve Şefik Asan'ın katılması ile bölgesel bir toplantı düzenlendi. Çeşitli eğitim ve örgü sorunlarının ele alınıp tartışıldığı toplantıda ayrıca II. Olağanüstü Genel Kurul toplantısına götürülecel

tüzük taslağı üzerinde de duruldu. Buna göre: Baskı döneminde örgüte işlerlik kazandırmak amacıyla geçici bir süre için kaldırılmış bulunan Genel Yönetim Kurulu yeniden oluşturulmalı, böylece örgütün yönetimine şubelerimizin daha fazla katılmaları sağlanmalıdır. Şube Genel Kurul toplantıları, iki yıl yerine bir yılda bir yapılmalıdır. Şubelerin de hukuk büroları açabilmeleri olanağı araştırılmalıdır. İl ve bölge koordinasyon kurulları kurulmalıdır. Şube denetleme ve onur kurulları üçer kişiden oluşturulmalıdır.

GENÇ ŞUBEMİZİN GENEL KURULU

Yeni kurulan Genç Şubemizin I. Olağan Genel Kurul Toplantısı, 4.5.1974 günü yapılmıştır. Toplantıda bir konuşma yapan kurucu üyelerden Yaşar Şahin özetle şunları söylemiştir:

«Yıllardan beri böyle bir örgütün özlemini çeken Genç İlçesi öğretmenleri, dayanışmanın güzel bir örneğini verdi. Türkiye Öğretmenlerinin sorunu bölgesel değil, bütündür. Egemen güçlerin (Bölyönet) politikasını etkisiz kılmak için eğitim kurumlarının her kademesindeki tüm öğretmenlerin TÖB-DER çatısı altında toplanmaları zorunludur. TOB-DER, öğretmenlerin çıkarlarını halkımızın çıkarlarından ayrı görmez. Devrimci öğretmenler olarak gerici ve çıkarcı çevrelerin kışkırtmalarına ve kasıtlı propagandalarına kapılmayarak TÖB-DER çatısı altında mesleki ve devrimci mücadelemizi kesintisiz olarak sürdüreceğiz.»

«Birlik olduğumuz sürece biz onlardan değil, onlar bizden korkacaklardır.»

Toplantının yapıldığı salonun duvarlarına asılan dövizlerden bazıları şunlardır:

«Üretim olmayan yerde eğitim yoktur»

«İş içinde iş için eğitim»

«Halk uyandırılmadıkça ne istediğini bilemez»

HALK AŞKIN'IN DÖVÜLMESİNE KARŞI ÇIKTI

74. sayımızda Tunceli Mazgirt İlçesi Darıken Bucağı'nda Düzgün Aşkın ve iki arkadaşının 'andarma üsteğmeni Ömer Kalaycıoğlu ve jandarmalar tarafından karakolun bahçesinde halkın gözüönünde bağırtıla bağırtıla dövüldüklerini bildirmiştik. Olayla ilgili olarak Genel Merkezimize ortaklaşa bir yazı gönderen Darıkent Bucağı halkından Derviş Çakmak, Sultan Akagündüz, İbrahim Özdemir, Aydoğan Özkan, Niyazi İlaslan, Baki Özkan, Hüseyin Demirtaş, Ali Akagündüz, Niyazi Çakmak, Kâmil İlaslan, İsmet, Şahin, Mustafa Şengezer, Mustafa Baş, Süleyman Doğan, Süleyman Güneş, Veli Aydın Yağmur, Ayşe İkier, Nejlâ Doğan, İnci Doğan, Aga İlaslan, Mehmet Özkan, Gazi Özkan, Mustafa Özdemir, Celâl Sağlam, Kemal Kılıç, Hüseyin Çokun, Hüseyin Erdoğan ilgililerin olayı örtbas etmek istediklerini, olayı anında ilgililere haber verdikleri halde ne valiyi, ne il jandarma komutanını yerlerinde bulamadıklarını, savcının ise üsteğmenin olayla ilgisinin olmadığını söylediğini, oysa olayın kendi gözleri önünde olduğunu belirtmişlerdir. Yazıda şöyle denilmektedir:

«Olay tezgâhlanmıştır. Olayı tezgâhlıyanlar halkı tahrik etmek için öğretmenlere karakolda bağırta bağırta işkence ediyorlardı. Olay tarafımızdan bizzat izlendi. Haksızlığa uğramış öğretmenlerimizin insanlık dışı vahşetten kurtarılmasına mevcut kanunlarımızın gücü yetmiyor mu? Biz Darıkent halkından olup olayın tanıklarıyız.»

KONGRELERİNİ YAPAN ŞUBELERİMİZ

ESPİYE : Başkan Alim Erkuş, Sekreter Muammer Şeleci, Sayman Ahmet Ergün, Üye Sabiha Aydın,

PAZARCIK : Başkan Mehmet Özpolat, Sekreter Mehmet Kalınbudak, Sayman Abuzer Yalçın, Üye İbrahim Tüzün, Üye Doğan Uğraş,

BOYABAT : Başkan Hüsamettin Demircan, Sekreter Hüseyin Sancar, Sayman Ali Apaydın, Üye Fati Bozkurt, Üye Enver Yaşar.

ALACA : Başkan Salim Yıldırım, Sekreter Durak Çoşkun, Sayman Hüseyin Şahin, Üye Ercan Coşkun, Üye Vedat Önal,

GÜLŞEHİR : Başkan Orhan Arman, Sekreter Şükrü Yurtbilir, Sayman Bekir Aşıcı, Üye Yusuf Korkmaz, Üye Ahmet Kantarcı.

SİLVAN : Başkan Mahmut Yürük, Sekreter M.Sait Güllü, Sayman Fettah Kaya, Üye Hüseyin Yarımoğlu, Üye Mehmet Aktop.

İSLÂHİYE : Başkan Hayrettin Çoşar, sekreter Önder Erden, Sayman Yusuf Balkay, Üye M.Ali Başar, Üye Erkan Meray.

BURDUR : Başkan Mustafa Atasoy, Sekreter Mehmet Erkul, Sayman Arif Orhan, Üye İbrahim Kayhan, Üye M.Ali Çakmak

GÖRELE : Başkan Mustafa Çakır, Sekreter H.Osman İpşir, Sayman Salih Kutlu, Üye M.Ali Şahin, Üye Yüksel Dalga.

NEVŞEHİR : Başkan Nasuh Bilgen, Sekreter Enver Önder, Sayman Bekir Safa Saba, Üye Hasan Kaya, Üye Mahmut Kocaman.

PERTEK : Başkan Mehmet Biter, Sekreter Alaaddin Ertuğrul, Sayman Hasan Erdoğan, Üye Garip Hanaoğlu, Üye Bilal Bingin.

PASİNLER : Başkan Zekâi Karsan, Sekreter Esmani Kırmızı, Sayman İhsan Nuri Şahin, Üye Selçuk Siber, Üye Kemal Şahin.

GAZİPAŞA : Başkan Halil Güven, Sekreter M. Cemil Gültekin, Sayman Uğur Yetkin, Üye Şükrü Çelen, Üye Rıfat Ceylan.

UŞAK : Başkan Yusuf Delikanlı, Sekreter Hüseyin Gedik, Sayman Hüsan Yılmaz, Üye Ali Kılınç, Üye Durmuş Yılmaz.

BAYINDIR : Başkan Münir Ertan, Sekreter Aydemir Kumru, Sayman Mehmet Çubukçuoğlu, Üye Ahmet Toptaş, Üye Şükrü Gençer.

KİLİMLİ : Başkan Emin Avşar, Sekreter Bahar Pekuysal, Sayman Yılmaz Engürlü, Üye Mustafa Yıldız, Üye Ekrem Yıldız.

YIĞILCA : Başkan A. Gani Sungur, Sekreter Uğur Aydın, Sayman Necmettin Koç, Üye Sadettin Ünlü, Üye Hasan Kurt.

KUMLUCA : Başkan Nabi Şimşek, Sekreter A. Sait Özkan, Sayman Seval Kılıç, Üye İsmet Paniş, Üye Mustafa Arı.

SALİHLİ : Başkan Halil Kaçar, Sekreter Süleyman İmrek, Sayman Mustafa Özdemir, Üye Ali Ünlü, Üye Mustafa Tanrıkulu.

ÇANKIRI : Başkan Dursun Çiftoğlu, Sekreter Hamide Ecevit, Sayman Şükrü Akarsu, Üye Kemal Cengizoğlu, Üye Rıfat Yavuz.

İSTANBUL: Başkan Niyazi Demircan, Sekreter Doğan Erdoğan, Sayman Fevzi Göloğlu, Üye Hasan Kıyafet, Üye Günay Cabbar.

EFLANİ: Başkan Orhan Cebegil, Sekreter Tuncan Gürşan, Sayman Kadir Aydemir, Üye Mehmet Aclatepe, Hamdi Metin.

SAPANCA: Başkan Muhittin Demir, Sekreter Salih Savaş, Sayman Sabahattin Adıyaman, Üye Kemalettin Tuncer, Üye Murat Doğan.

SOMA: Başkan Osman Edip Şener, Sekreter Ahmet Güven, Sayman Hüseyin Baytar, Üye Ergün Tapan, Üye Ahmet Özdemir.

IĞDIR : Başkan Yahya Türkeli, Sekreter Mustafa Demir, Sayman Kamil Taşkın, Üye Eyüp Artıkışık, Üye Hasan Ocak.

GENÇ: Başkan Yaşar Şahin, Sekreter Samet Erdoğmuş, Sayman Kıyasettin Mutlu, Üye M. Necati Karataş, Üye Cevdet Ağar.

ANTALYA: Başkan Abdülkadir Gündüz, Sekreter Zafer Ercan, Sayman Ali Abacı, Üye Metin Markopçuoğlu, Üye Cemal Yıldırım.

GEMLİK: Başkan Sami Aslım, Sekreter Kadri Güler, Sayman Cengiz Bayar, Üye Zeki Zeybekçi, Üye Ercan Çizmeci.

SARAYKÖY: Başkan Mehmet Kâmil Bal, Sekreter Muzaffer Yücel, Sayman Veli Özbay, Üye Neriman Aşkın, Üye İsmail Yılmaz.

SİVEREK: Başkan Haydar Oltu, Sekreter Ali Avcı, Sayman Cengiz Öksüz, Üye Lütfi İl, Üye Zeynel Kılıç.

ESKİŞEHİR: Başkan Selçuk Önk, Sekreter Aziz Yakaboylu, Sayman Mustafa Kırmızı, Üye İbrahim Eren, Üye Mehmet Er.

KAŞ: Başkan İbrahim Güren, Sekreter Mehmet Akbaş, Sayman Muttalip Atılgan, Üye Rahim Yıldız, Üye Süleyman Tunga.

ÇEPNİ: Başkan Eflatun İmren, Sekreter İbrahim Karakuş, Sayman Sami Güler, Üye Bünyamin Döner, Üye Azmi Alkan.

HANAK: Başkan Mihrali Koçak, Sekreter Ahmet Gürbüz, Sayman Hamza Demirci, Üye Tazebey, Üye İsmail Kundak.

ORTA: Başkan Fikri Öztürk, Sekreter İnici Anafarta, Sayman Musa Çaycı, Üye Abdullah Tekin, Üye Mehmet Pehlivanoğlu.

TONGUÇ'A SAYGI

TÖB-DER temsilcileri 23.6.1974 günü ölümünün 14. yılında Tonguç'un mezarına çiçek koyup saygı duruşunda bulundular.

İKİ ÜYEMİZ BERAAT ETTİ

TCK'nun 142/2 maddesine mu-ılefet ettikleri iddiasıyla, Besni çe Kurulunun haklarında verdiği zumu muhakeme kararı üzerine, esni Ağır Ceza Mahkemesinde ırgılanan TÖB-DER Besni Şube-iz üyelerinden Ali İhsan Yinanç Mehmet Yüce, 5.6.1974 günü ya-lan yargılamaları sonunda beraat mişlerdir.

ŞAVŞAT'TA DÖRT ÜYEMİZ TAKİPSİZLİK KARARI ALDI

Geçen yıl **«Sol ideolojiye inan-ak, sol eylemlere katılmak, Veli-iy'de sol örgüt kurmak, gençleri ı yola teşvik etmek, solculara ya-klık ve rehberlik yapmak»** iddia-ıyla haklarında adli soruşturma ılmış bulunan TÖB-DER Şavşat ıbemiz üyelerinden Veliköy İlko-ılu öğretmenleri Ali Aksakal, Mi-yet Aksakal, Cengiz Aksakal ve İsmail Aksakal için savcılık ko-ğuşturmaya yer olmadığına karar vermiştir. Üyelerimiz haklarında yapılan ihbar üzerine açılan soruş-turmadan sonra başka yerlere sü-rülmüşlerdi. Şimdi ise savcının ver-diği kovuşturmaya yer olmadığına dair karara rağmen eski görev yer-lerine döndürülmemektedirler.

DANIŞTAY BURDUR VALİLİĞİNİN İŞLEMİNİ DURDURDU

26.5.1974 günü Burdur Valisi Ö-mer Naci Bozkurt tarafından «işten el çektirilen» TÖB-DER Yeşilova Şubemiz üyelerinden Dursun Utku hakkındaki bu işlemi, Danıştay Beşinci Dairesi, dava sonuna kadar durdurmuştur.

SAVCILIK ARDAHAN ŞUBEMİZ BAŞKANI HAKKINDA TAKİPSİZLİK KARARI VERDİ

TÖB-DER Ardahan Şubemiz, 2.5.1973 günü Emniyet Amirliğince aranmış ve şubenin on adet kitabı da «yasak kitap» diye götürülmüş ve durum savcılığa intikal ettirilmişti. Şube başkanımız Çimşit Demirci hakkında açılan soruşturma sonunda verilen takipsizlik kararında aynen şöyle denilmektedir:

«Sanığın TÖS Eğitim El Kitabı, Türkiyenin Eğitim Çıkmazı ve Öğretmen Savaşı, Gerçek Ozan Susmaz, Piramidin Tabanı, Öz Eleştiri Durdurulamaz, Devrimci Öğretmenlerin Savaşı, adlı kitapları öğretmenler lokali kitaplığında bulundurduğu ve bu sebeple yasak kitap bulundurduğu iddia edilmişse de; bu kitap suç unsuru ihtiva etse dahi o kitabı sadece bulundurmak ve okumak suç teşkil etmez.»

Savcılığın verdiği bu takipsizlik kararı, Ardahan Şubemize ve mensuplarına karşı girişilen tertipleri boşa çıkartmış ve şubemizin güçlenmesine yol açmıştır.

TÖB — DER

DÜNYA ÖĞRETMENLERİNDEN HABERLER

Fransa'da Öğretmenlerin Mücadelesi:

Daha yüksek ücret ve satın alma gücü, daha iyi çalışma koşulları sağlamayı amaçlayan, yarım - mesai yapan öğretmenlerin istihdamına ve hükümetin eğitim politikasına karşı çıkan eylemler ülke sathında yoğunlaşmakta ve yeni boyutlar kazanmaktadır. Yerel sendikaların ortak ve birleşik eylemleri genişlemektedir:

21 - 26 Ocak :

Yüksek Öğretim Ulusal Sendikasının çağırısı üzerine yüksek öğretim kademesindeki öğretmenler daha etkin bir meslekî yetiştirme, yeniden eğitim ve terfi için grev ve gösteri yürüyüşleri yapmışlardır.

2 - 3 Mart :

Orta Öğretim Ulusal Sendikasının çağırısı üzerine orta dereceli okul öğretmenleri, öğretmen sendikaları temsilcilerinin, öğrencilerin, çeşitli öğretmen dernek ve guruplarının katıldıkları bir toplantı düzenlemişler, CGT (sol eğilimli Genel İş Konfederasyonu) ve sol parti temsilcileri de toplantıyı izlemişlerdir. Toplantı, orta öğretimde gerçek bir reform yapılması için geniş çapta bir kampanya yürütmeyi kararlaştırmıştır.

9 - 10 Mart :

Yüksek Öğretim Ulusal Sendikasının inisyatifi üzerine, Paris XIII. Üniversitesinde ülke çapında bir toplantı düzenlenmiştir. Toplantının sloganı, yüksek öğrenimde ve Üniversite eğitiminde ilerici bir reform için mücadeleydi. Eğitim İşçileri, Öğretmenler ve Bilim Emekçileri Sendikaları ile İşçi Sendikalarından üç yüz delege katıldı bu toplantıya. Toplantı sonunda, «Üniversitenin farklı bir kamu eğitimi politikası altında ülke çıkarlarına uygun bir biçimde görevini yerine getirmesi için mücadele ve güçbirliği» kararı alındı.

Mart 13 :

Teknik ve Meslekî Eğitim Ulusal Sendikası ile Kamu Eğitimi Genel Sendikasının ortak çağırıları üzerine, teknik kolejlerde çalışan öğretmenler, ücretlerinin arttırılması için ve yarım - mesai yapan öğretmenlerin istihdamına karşı bir mücadele ve gösteri günü düzenlemişlerdir. Ayrıca çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve personel kısıtlanmasının durdurulması istenmiştir.

Kanada Öğretmenlerinin Grevi :

British Columbia eyaletinde Surrey öğretmenleri greve giderek eğitim bütçesinden çıkarılmış olan 2,5 milyon doların yeniden bütçeye konulmasını istemişlerdir. Bütçe kısıntıları demek sınıf başına daha çok sayıda öğrenci demektir. Eğitim Bakanlığı ayrıca 74 Bakanlık yöneticisinin ve altı yüzden az öğrencili okullarda müdür muavinlerinin tasfiyesini planlamaktadır. Danışman ve diğer personelin sayısı da azaltılacak, buna karşı özel programlara göre hiç bir yenilik getirilmeyecektir.

Surrey Öğretmenler Sendikası istekleri yerine getirilinceye kadar mücadelelerini sürdürmeye karar vermişlerdir.

Hindistan :

15 Ocakta yüksek öğrenimde görevli öğretmenler, Üniversite ve Kolej Öğretmenleri Tüm - Hindistan Federasyonunun çağırısına uyarak, daha yüksek ücretler elde etmek için bir günlük bir grev yapmışlardır. Grev başarılı olmuştur.

Güney Afrika:

21 Mart günü, Güney Afrika Halkları ve Irkçılık ve Apartheid Kurbanları ile Uluslararası Dayanışma Günü olarak ilân edilmiştir.

Cenevre'deki Uluslararası İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Güney Afrika'daki ırkçı hükümetlerin caniyane politikasını suçlamıştır.

Sharpeville katliamının 14 ncü yıldönümü olan 21 Mart 1974 günü, FİSE bir kez daha Afrika halklarının mücadelesi ile tam bir dayanışma içinde olduğunu bildirmiş ve tutuklu politikacılarla işçi sendikaları liderlerinin derhal serbest bırakılmalarını istemiştir.

Peru :

Peru öğretmenleri büyük sıkıntılar içinde bulunmaktadırlar. Karşı - devrim, eğitim reformu ile diğer devrimci tedbirlere karşı çıkmakta, bunları engellemeye çalışmaktadır. Gericiler, öğretmenler arasındaki ajanlarına güvenerek, gergin bir ortam yaratmak ve böylece faşist amaçlarını gerçekleştirmek için çaba harcamaktadırlar.

Özellikle ülkenin güney bölgelerinde provokasyonlar ve adam öldürmeler birbirini izlemiş ve hükümeti olağan üstü hal ilânına mecbur etmiştir.

Peru'nun Eğitim İşçileri Ulusal Federasyonu, emperyalist güçler ve oligarşi tarafından izlenen yöntemleri ve faşist bir hükümeti işbaşına getirmek için Şili militarizminden örnek alma çabalarını bir bildiri yayınlayarak kınamıştır.

Şubat sonunda yapılan ülke çapındaki bir toplantıda, Federasyon 1974 eylem planını görüşmüş ve Peru'lu eğitim emekçilerinin sendikal hareketini birleştirmek yolunda çeşitli tedbirler almıştır.

Paraguay:

Öğretmenler Derneğinin kurucusu Profesör Julio Rojas, 1959 yılında düzmece bir yargılama sonunda iki buçuk yıl hapis cezasına çarptırılmış, ancak cezasını çoktan tamamladığı halde bugüne kadar Asuncion'da bir polis karakolu hücresinde göz altında tutulmaya devam edilmiştir.

Daha bir çok kamu kuruluşları gibi, FİSE de bu büyük haksızlığı protesto etmiştir.

Julio Rojas, politik bir tutuklu olarak yıllarca hapiste kalmıştır. Aynı cezaevinde Paraguay Komünist Partisi Genel Sekreteri Profesör Antonio Maidana ve Alfredo Alcorta da yatmaktadırlar. Rojas veremdir. Hayatı tehlikededir. Buna rağmen tedavi görmemektedir.

FİSE, Stroessner'in diktatörlüğünü suçlar ve politik tutukluların serbest bırakılmalarını ister.

FİSE, Sovyetler Birliğinin, Güvenlik Konseyi üyesi ülkelerin askerî bütçelerini % 10 oranında indirerek bu suretle serbest kalacak kaynakların gelişen ülkelere yardım için harcamaları yolundaki önerisini destekler.

Barış için mücadele etmek her öğretmenin ödevidir. Bu itibarla FİSE, Dünya İşçi Sendikaları Federasyonunun (WFTU) 13 Mart 1974 tarihli çağrısını yürekten destekler. Bu çağrıda özetle şöyle denilmektedir:

«Dünya İşçi Sendikaları Federasyonu tüm ülkelerin emekçilerine ve sendikalarına, 22-28 Nisan 1974 tarihleri arasında düzenlenecek olan Dünya Silâhsızlanma Haftasına katılmaları için de çağırıda bulunur.

«İşçiler ve bütün diğer barışçı güçler, askerî masrafların kısılmasını ve böylece serbest kalacak kaynakların emekçilerin ve halkların çıkarları uğrunda kullanılmasını isterler.

«Dünya Silâhsızlanma Haftası bu amaçlara yönelik mücadelede yeni bir dönüm noktasıdır. WFTU tüm ülkelerin işçilerine ve sendikalarına, toplantılar ve başka eylemler düzenleyerek ve genel ve tam bir silâhsızlanma yolundaki mücadelelerine hız vererek Silâhsızlanma Haftasının başarısına katkıda bulunmaya çağırır.»

Arap Öğretmenleri Federasyonunun Sekizinci Kongresi:

Bağdat'ta toplanan kongreye FİSE genel sekreteri Daniel Retureau davet edilmiş ve FİSE üyesi Irak Öğretmenler Sendikası, ev sahibi sıfatiyle, FİSE temsilcisine sıcak ve dostça bir hüsnükabul göstermiştir.

Açılış töreninde, FAT Arap Öğretmenleri Federasyonu yöneticileri ve delegasyon başkanları Arap öğretmenlerinin anti - emperyalist mücadelelerinden, demokratik ve ulusal eğitim amacını gerçekleştirmek yolundaki çabalarından söz etmişlerdir. Daniel Retureau da, yaptığı konuşmada, FİSE'nin anti-emperyalist mücadeleye katkısını belirtmiş ve Arap öğretmenleri ile tam bir dayanışma içinde bulunduğunu bildirmiştir.

Beş çalışma komisyonu kurulmuş ve aşağıdaki konuları tartışarak karar tasarıları hazırlamıştır: Arap öğretmenlerinin ulusal kurtuluş savaşındaki rolü, sosyal bilimlerin gelişmesi, Arap öğretmenlerinin kırsal bölgelerdeki görevleri, Arap öğretmenlerinin bilim ve teknolojinin geliştirilmesindeki rolü. Komisyonlardan biri FAT'ın tüzük ve yapısında yapılacak değişiklikleri incelemiş, işçi sendikaları ve diğer kamu kuruluşları ile ilişkilerini, ve Arap öğretmenleri ile halk kitlelerinin mücadelesini başarıya ulaştırmanın yöntemlerini saptamıştır.

Oybirliği ile alınan kararlar, Arap öğretmen ve sendikalarının ulusal kurtuluş hareketi çerçevesindeki mücadelelerine temel olacak niteliktedir.

FAT Konseyi Ahmed Abdül Sattar Al-Jawari'yi Başkanlığa ve A.A. Ennarah'ı Genel Sekreterliğe getirmiştir. Yeni ilerlemeler kaydetmek için Federasyon liderliğini güçlendirme kararı alınmıştır.

Konferans sırasında, FİSE Genel Sekreteri, bütün delegasyonlarla samimî ve dostane bir hava içinde fikir alışverişinde bulunmuştur. Ayrıca, Irak İlerici Ulusal Cephe liderleri ile de görüşmek fırsatını bulmuştur. Cephenin Genel Sekreteri Naim Haddad Arap halklarının ve Irak halkının emperyalizme ve Siyonizme karşı, ulusal bağımsızlık, ülkenin kaynaklarının kontrolü ve ulusal birlik için mücadelelerini anlatmıştır.

Avrupa UNESCO üyesi Ülkeleri Eğitim Bakanlarının İkinci Konferansı:

FİSE bu konferansa gözlemci olarak katılmıştır. FİSE, Fransız Yüksek Öğretim Ulusal Sendikası fahrî Genel Sekreteri Daniel Monteux ve Romanya Eğitim, Bilim ve Kültür Emekçileri Sendikası Asbaşkanı Victoria Stiopol tarafından temsil edilmiştir.

Daniel Monteux'nün FİSE adına yaptığı konuşmadan parçalar:

«Gelişmiş kapitalist ülkelerin sosyalist ülkelerin ve gelişmekte olan ülkelerin eğitim işçileri sendikalarını sinesinde birleştiren tek uluslararası sendikalar federasyonu olarak FİSE, bugün için yüksek vasıflı uzmanların temel ve müteakip eğitimini sağlamak amacına yönelik yüksek öğrenimin, sosyal sistemleri ve kalkınma düzeyleri ne olursa olsun, tüm ülkeler için son derece önemli bir konu olduğu görüşündedir. Bu amaç, yüksek öğrenime ulaşabilme olanakları, içeriği ve yüksek öğrenim kurumlarının görevleri bakımından köklü demokratik dönüşümleri gerektirmektedir. Bir sendikal kuruluş olarak FİSE ayrıca yüksek öğretimde görevli eğitimcilerin, görevlerini gereği gibi yerine getirmelerini sağlayacak maddî ve manevî güvencelere kavuşturulmaları ve Üniversite düzeyindeki kurumların demokratik yönetimine tam haklarla katılmaları lüzumuna inanmaktadır...

Bu kategorideki sendikal kuruluşların hızla gelişmesi, son yıllarda Üniversite öğretim üyelerinin sayıca arttığını yansıtmaktadır.

«Görevini yerine getirecekse, yüksek öğretimin demokratik bir şekilde yönetilmesi zorunludur. Böyle bir yönetim, daha başka şeyler meyanında, öğretmen sendikalarının ve diğer eğitim emekçileri sendikalarının daha geniş bir ölçüde ve daha büyük sorumluluklar yüklenerek temsilini gerçekleştirmelidir.

«Sendikalar hükümetlerce resmen tanınmalı ve yüksek eğitim alanında işçileri temsil yetkisine sahip olmalıdırlar. Bu sendikalara danışılmalı ve yüksek öğrenimin tüm sorunları ile ilgili olarak fikirleri ve görüşleri alınmalıdır. Üye sayıları ile orantılı olarak eğitim kurumlarının yönetimine, akademik, idarî ve ücret ve istihdam ile ilgili sorunların tartışılmasına katılabilmelidirler. Genellikle öteki işçi sendikalarına üyelerinin yasal haklarının savunulması için tanınan hak ve yetkiler eğitim sendikalarına da tanınmalıdır.

«Devlet ve eğitim yetkilileri sendikalarımızın faaliyetleri için gerekli tüm koşulları yerine getirmelidirler...»

DÜNYA ÖĞRETMEN SENDİKALARININ PARİS TOPLANTISI

Uluslararası Öğretmen Sendikaları İşbirliği Komitesi (ITTCC), 17 Şubat - 1 Mart, 1974 tarihleri arasında Paris'te bir Öğretmen Sendikaları Toplantısı düzenlemiş ve şu konuyu tartışmıştır: «Öğretmen Sendikalarının Emekçi Halkın İlk ve Sürekli Eğitimi ile İlgili Olarak Karşılaştığı Sorunlar.»

Görüşmelere 28 ulusal sendikaya ve 20 ülkenin meslekî kuruluşuna mensup 65 delege ve gözlemci katılmıştır. Ayrıca Dünya Öğretmen Sendikaları Federasyonu (FİSE), Dünya Öğretmen Mesleği Kuruluşları Konfederasyonu (WCOTP), bu Konfederasyonu meydana getiren İFTA ve FİPESO Federasyonları, Amerikan Öğretmenleri Konfederasyonu (CEA), Arap Öğretmen Sendikaları Federasyonu (FATS), Dünya Bilim İşçileri Federasyonu (WFSW) ve UNESCO temsilcileri de toplantıya katılmışlardır.

Delegeler ve temsilciler, ülkelerindeki ilk ve bu alandaki politika üzerinde fikir alışverişinde bulunmuşlardır.

Sosyalist ülkelerin delegeleri, devletin yürüttüğü planlı meslekî ve profesyonel yetiştirme sistemini anlatmışlar, bu sayede yetişkin nüfusa sürekli bir eğitim sağlanabildiğini, genel eğitim sınırlarının genişletildiğini ve çeşitli okul ve okul - dışı tipi meslekî yetiştirme biçimlerinin geliştirildiğini belirtmişlerdir. Kapitalist ülkeler öğretmen örgütlerinin temsilcileri, kendi ülkelerinde emekçilerin temel eğitimi ile genel eğitimi arasında bir paralellik bulunmadığını, birincisinin salt meslekî bir nitelik taşıdığını söylemişlerdir. Yetişkinlerin sürekli eğitimi yerine, tekellerin çıkarına hizmet eden geliştirme kursları uygulanmaktadır. Hükümetlerin bu eğitim politikası karşısında, öğretmen örgütleri ulusal düzeyde birliklerini perçinlemekte ve kendilerini işçi sınıfı ile bütünleştiren ortak çıkarların bilincine varmaktadırlar. Bunlar sosyal ve ekonomik talepler için mücadele etmekte ve eğitimin demokratlaştırılması için çalışmaktadırlar.

Gelişmekte olan ülkelerin bir çoğunda, emekçilerin temel eğitimi ya tamamen ihmal edilmekte ya da çok yetersiz kalmaktadır. Bunun nedenleri sömürgecilik döneminin mirasına ve yeni sömürgeci sömürüye bağlanmaktadır.

Oybirliği ile kabul edilen karar tasarıları, delegelerin bildiri ve demeçleri, çalışan insanların, emekçilerin temel ve sürekli eğitiminin amaçlarını, içeriğini ve biçimlerini saptamaktadır. Varılan sonuçlara göre, bu ikisi birbirine bağlı olup tek bir süreç sayılmalıdır. Öğretmen sendikaları ile işçi sendikaları arasında gerçekleştirilecek yakın bir işbirliğinin bu sorunların çözümlenmesine katkıda bulunacağı belirtilmiştir. Alınan kararlar, tüm öğretmen kuruluşlarını bu amaçların gerçekleştirilmesi için birlik ve beraberlik içinde hareket etmeye çağırmaktadır.

Tartışmalara katılanlar, İTTCC'nin inisyatifini desteklemişler ve «öğretmenlik mesleği ile ilgili konularda daha sıkı ve daha geniş bir birlik sağlamaya yönelik benzeri inisyatiflerin sürdürülmesi» dileğini ifade etmişlerdir. Saptanan ilkeler çerçevesinde çalışmaların sürdürülmesini istediklerini bildirmişlerdir.

Toplantı bir çok bakımlardan başarılı olmuştur. Temsilcilerin sayısı ve niteliği bakımından geniş bir tabana dayanmıştır. İlk kez belli başlı öğretmen kuruluşlarının liderlerini ve temsilcilerini bir araya getirmiştir. Yararlı, ilginç ve dostça bir dialog kurulmuştur. Tüm öğretmen kuruluşlarının, ideolojik eğilim ve çeşitli uluslararası federasyonlara üyelik farkı gözetilmeksizin, meslekî sorunlar temeli üzerinde işbirliği yapabileceklerini ve yapmaları gerektiğini göstermiştir.

Dünya öğretmenlerinin ortak çıkarlarını savunmak için ortak eylem ve işbirliği şarttır. Çeşitli öğretmen kuruluşlarının, işçi sınıfının eğitim ve kültürünü ilgilendiren bir konuyu tartışmak için biraraya gelmiş olmaları uluslararası sendikal hareketin ve işbirliğinin gelişmesinde olumlu bir adım teşkil etmiştir. Toplantı ayrıca öğretmen örgütlerinin artan politik bilincini ve sendikal hareketin olusal düzeyde olduğu kadar uluslararası düzeyde de güçlendiğini ve birliğe doğru gittiğini kanıtlamıştır.

Katılanların hemen hemen tümü, Şili'li meslekdaşlarına ve Şili halkına gönderilen dayanışma mesajına imzalarını koymuşlardır.

FİSE bu fırsattan yararlanarak, geniş anlamda birlikçi tutumunu bir kez daha ortaya koymuş ve tüm öğretmen kuruluşları ile en yakın bir zamanda güvenilir ve sürekli bir işbirliği kurmak konusundaki dileğini yenilemiştir.

9. MİLLİ EĞİTİM ŞURASI BAŞKANLIĞINA

Eğitim Şurası çalışmalarına bugün başlamış bulunuyor. Tutukluluğumuz nedeniyle Şura çalışmaları öntaslağı elimize ulaşmadı ve inceleme olanağımız olmadı. Fakat biz yine de yurtsever öğretmenler olarak görüşlerimizi iletmek istedik. Milli Eğitim Şurası eğitim sorunlarının bazılarına çözüm getirmek amacıyla toplamaktadır. Bu sorunlar ülkemizin içinde bulunduğu durumdan ve emekçi yığınlarının sorunlarından kopuk ve ayrı değildir. İşbirlikçi burjuvazi ve toprak ağalarının hakim olduğu yurdumuzda emeğinin hakkını arayan işçiler, topraklarına sahip çıkan köylüler ve halktan yana olan tüm yurtseverler gibi gençler, öğretmenlerin halkın safında yeralmaları hakim sınıfların çıkarlarıyla çatışmaktadır. Onlar hizmetlerindeki her imkânı kullanarak gençlik, öğrenci ve öğretmenleri bireyci uğraşlar batağına itilmiş, sömürücü bir düzenin parçası haline gelmiş bir kitle ve kendi müttefikleri haline getirmek istemektedirler. Mevcut Millî Eğitim Temel Yasası da halka değil hakim sınıflara hizmet etmektedir.

Öğrenci ve öğretmenler üzerinde sürdürülen faşist baskılar bu yasa ile meşrulaştırılmakta, gençliğimiz emperyalizmin ırkçı, gerici ve şöven eğitimi ile yozlaştırılmaktadır. Eğitim ve öğretimin her kademede parasız olmayışı yoksul halk çocuklarının öğrenim yapma olanağını kısıtlamaktadır. Bugün eğitimin daha yüksek derecelerinde başarının ölçüsü yetenek ve bilgi değil, para ve sosyal durumdur. Yurdumuzda emperyalizmin kültür temsilcisi olan özel okullar kapatılmadıkça, ODTÜ, Erzurum Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi gibi üniversiteler yabancı üniversitelerin denetiminden kurtulmadıkça, bütün üniversiteler tek bir üniversiteler Kanunu altında birleştirilmedikçe, üniversitelerin özerkliği sağlanamadıkça, AFS, Fen Lisesi, TBTAK gibi kuruluşlar kaldırılmadıkça, işbirlikçi parababalarının «vakıf» ikiyüzlülüklerine son verilmedikçe, öğrencilerin yönetime katılmaları gerçekleştirilmedikçe, yurt kredi gibi her türlü ekonomik sorunları halledilmedikçe ders kitapları da parasız verilmedikçe Eğitim Yasalarının halka hizmet etmesi mümkün değildir.

Milli Eğitimin en temel unsuru olan öğretmenlerin sendika kurma hakları ve diğer demokratik ve ekonomik bütün talepleri derhal yerine getirilmelidir.

Okuma - yazma bilmezlik ve cehaletle savaş bütün çocuklar ve gençler için okul eğitimini sağlamaktan ibaret değildir. Büyükler için açılacak okullar genel halk eğitimi planında çok önemli bir yer almalı, hızla eğitim seferberliğine gidilmelidir.

Kültür ve sanat üzerindeki her türlü emperyalist ve gerici baskı kaldırılmalıdır. Bütün kültür, eğitim, yayın, sanat kurum ve işletmeleri halk yığınlarının devrimci eğitimi ile halkın kültür ve sanatının ilerlemesi hizmetine verilmelidir.

Görülüyor ki, Millî Eğitim temel yasası ile sınırlandırılmış olan bu şûra, bizim sorunlarımızı çözecek ve taleplerimize cevap verecek nitelikte değildir. Bu durumda Millî Eğitim Temel Yasası ve Millî Eğitim Şûra Yasaları tez elden kaldırılmalıdır. Öğretmen ve öğrencilerin, eğitim sorunlarının çözümüne en geniş biçimde aktif olarak katılmaları sağlanmalıdır.

Şûranın halkın safında yer alarak bu talepleri gerçekleştirme yolunda çalışmasını diler, bu konuda verilecek mücadelede beraber olduğumuzu bildirir, selâm ve saygılarımızı iletiriz.

1 No. lu Ask. Cezaevinde Tutuklu
Öğretmen
Bayram YURTÇİÇEK
Dev - Genç Sanığı Öğretmen
Zeki SARIHAN

3 No. lu Askeri Cezaevinde tutuklu
TİİKP sanıklarından
Öğretmen **Şenal SÖLPÜKER**
Öğretmen **Sabahat ASLAN**

BİZE GELEN KİTAPLAR
GÖZLEM YAYINLARI SUNAR
BARBİANA
Öğrencilerinden Mektup
122 Sayfa 10 TL.
★
SOSYAL SINIFLAR
(Kriterler ve Göstergeler)
424 Sayfa 30 TL.

AVRUPA İŞÇİ HAREKETLERİ TARİHİ
Wolfgang Aberdroth
230 Sayfa 15 TL.
★
EKONOMİ POLİTİK EL KİTABI
Pierre Salama/Jacques Valier
208 Sayfa 15 TL.
İsteme Adresi :
P. K. 966 KARAKÖY - İSTANBUL

9. Millî Eğitim Şûrası Ön Taslağı Üzerine TÖB-DER'in Görüşleri

Eğitimi Belirleyen Unsurlar

Hemen hemen bütün konulara tanım ve gerekçesiyle girmek âdet olmuştur. Biz de bu alışılmış usulün dışına çıkmayacağız. Ortaklaşa bir hareket çizgisinin tesbitine olanak sağlar ve böylece de, bir diyalog kurulmasına fırsat verilmiş olur.

Bir ülkede eğitimi, o ülkenin ekonomik ve sosyal ihtiyaçlariyle o ülkede yaşayan toplumun özlemleri belirler. Bizde de durum değişmez. Tabiîdir ki, eğitimin amaç ve ilkeleri de bu gerekçenin içindedir. Bir yöntem içerir. Belli bir strateji çerçevesinde, genel ekonomik ve sosyal yapımızın bütünlüğü içinde bir bölümü teşkil eder. İçinde bulunduğu genel sisteme uyumluluğu oranında önem kazanır. Kendi hayatiyetini de, bu uyumluluk, ya da uyumsuzluk belirler. Bizde ise, hâlâ eğitimimizin çağdışılığı tartışma konusudur.

Konumuz dışında olduğu için biz, eğitim sistemimizin, genel sistem içinde analizini yapmaya girişmeyeceğiz. Ve bundan dolayı da, son zamanlarlara kadar süregelen çağdışılığı üzerinde durmaya gerek görmüyoruz. «Son zamanlara kadar» deyişimizden «Çağdışılığı niteliğinde kurtulmuştur» anlamı çıkarılmamalı. Hâlen bu mücadelenin içindeyiz. Bir farkla ki, geçmişte sözkonusu nitelik doğalmış gibi kabul edilirken, bugün o nitelikten kurtulma mücadelesine katılanlar, siyasal bir iktidar olacak kadar güçlenmişlerdir. Bu durum bize de ümit veriyor. Ne var ki, eğitim konusunun, geçmiş iktidar gerekçesine dayalı ve geçmiş iktidarın bıraktığı yerden başlatılmış olması, içtenlikle söyleyelim, bize üzüntü vermiştir. Şûra konusu kendi sistemi içinde ele alınmalıydı. Oysa, bugünkü konumuz, VIII. Eğitim Şûrası'nın bir uzantısı olarak ele alınmaktadır. Sosyal sistem bütünlüğü içinde eğitim anlayışının da bütünüyle tartışılmasını tercih ederdik. Bu olmamıştır. Konu aceleye getirilmiştir. Bir «Şûra» konusu yapılamayacak kadar teknik bir konunun olumlu sonuçlara varabileceğine inanmakta zorluk çekiyoruz. Ama, bunu tartışma konusu yapmayacağız. Sayın Bakanın endişelerini anlıyoruz. Çözüm yolu aramakta kendisine içtenlikle yardımcı olmak istiyoruz.

KONUMUZ

IX. Şûra VIII. Eğitim Şûrası'nın bir uzantısıdı
Gerekçesi: «Ortaöğretim kurumlarının kalkınma
destekleyecek yerde Üniversite kapılarında öğren
yığan ve rasyonal bir eğitim plânlamasını imkânsı
kılan kurumlar olarak işliyor». biçiminde idi.

Ayni sorunun bugünkü gerekçesi ise: **«Millî Eğ
tim Sisteminin Bütünlüğü İçinde Programlar ve Öğ
renci Akışını Düzenleyen Kurallar»** olarak konmu
tur.

I — Genel Eleştiri

9. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI hükümetin gündemi
de bulunan Üniversitelerin önünde yığılan öğrencil
rin sorununa bir başka açıdan çözüm yolu bulm
kaygısiyle ivediliğe getirilmiştir. Böylesine önem
bir kurumun çalışmaları önemli bazı ön çalışmal
rın ve ön koşulların sağlanmasını gerektirirdi. B
bir eksikliktir. Hiç değilse, aşağıda üç ana başl
altında belirtilen çalışmalar yapılmalıydı.

**Şûra Çalışmalarına ilişkin yasalarda gerek
değişiklikler yapılmamıştır.**

9. Şûra çalışmaları ön taslağının 8. paragrafın
«Genel amaçların ve Temel ilkelerin Millî Eğitim T
mel Kanunun'dan aynen alındığı ve önerilerin d
yanağını teşkil ettiği» belirtilmektedir. Oysa, sözk
nusu kanun CHP tarafından iptal edilmek üze
Anayasa Mahkemesine götürülmüştür. METK'un
anti - demokratik, bilimsellikten ve objektiflikten uz
ve toplumun tüm katlarını kapsamayan, gayrimi
bir eğitim yasası özelliğindedir.

Öteyandan, Millî Eğitim Şûrasına kaynak ol
ve 2287 sayılı kanunun 4, 5 ve 6'ıncı maddelerini d
ğiştiren 22 Mayıs 1971 tarih ve 1271 sayılı yasa
eğitimi gerçekleştirecek olan, öğretmenlerin prat
çözümlerini Şûraya getirmelerini sınırlayan ve d
mokratik katılımı engelleyen bir yapı içinde bulu
maktadır. Örneğin, Şûra «Tabii üyeler» ve «seçim
gelen üyeler» olmak üzere iki kategoriden oluşma
tadır. Seçimle gelme koşulunda, seçim ile «inh
mekanizmasının yer değiştirmiş olması önemli b
anti - demokratik özelliktir. Nitekim ilgili kanun

I'ncü maddesinin B/b de şöyle denmektedir : İlk öğretimden : Son Şûra döneminde 4357 sayılı kanunun 5'inci maddesinin (A) bendine göre «üstün başarılı» sayılmış olan köy, kasaba ve şehir öğretmenleri ve İlköğretim müfettişlerinden, her valiliğe teklif edilecek birer aday arasından, memleketimizin coğrafî bölgeleri de dikkate alınmak suretiyle, **Bakanlık Müdürler Komisyonunca tesbit edilecek esaslara göre, seçilecek 5 köy veya bucak öğretmeni, 3 şehir veya kasaba öğretmeni, üç İlköğretim müfettişi»** aynı maddenin B/c'sinde de şöyle bir hüküm yer almaktadır : «Genel, Meslekî ve Teknik Orta öğretimden, son Şûra döneminden, 1702 sayılı kanunun 18. inci maddesine göre «Takdirname» ile taltif edilmiş öğretmen veya idareciler arasından aşağıdaki okul tiplerinin her birini temsil etmek üzere, **Bakanlık Müdürler Komisyonunca, bu komisyonun tesbit edeceği esaslara göre seçilecek ikişer kişiye».**

Gene sözkonusu maddenin B/ç, d, f, i fıkraları da ayni niteliktedir.

Demokratik bir biçimde katılımı önleyen bir başka örnek de, öğretmen dernek, ya da meslekî kuruluşlarının gövde ağırlıklarını dikkate almayan, üçleri oranında temsillerine olanak vermeyen, buna karşılık öteki meslekî kuruluşlara daha fazla ağırlık tanıyan bir katılma olanağı verilmesidir. «Son kongrelerini normal şekilde yapmış olan çeşitli öğretmen dernekleri, federasyon, konfederasyon ve sendikalardan, kayıtlı üye sayıları en fazla olan üç kuruluştan kendilerinin gösterdikleri birer temsilci ve bunun dışında kalan diğer meslekî kuruluşlar arasından Bakanlıkça kur'a ile tespit edilecek üç temsilci.» Ayrıca Şûranın bileşiminde, merkez örgütüne, taşra örgütüne göre önemli ağırlık verilmesi anti-demokratik katılım sistemi ile ilgili bulgumuzu kanıtlayan bir başka önemli noktadır. Bugün işçi ve köylülerin Şûra'da temil olanaklarının bulunmaması da halk temeline dayalı olma iddiasında olan bir iktidar için önemi ve ciddiyeti geçiştirilecek bir sorun değildir.

Bu nedenlerle, bu yasaların ivedilikle değiştirilmesi gerçekleştirilmeden, Şûranın toplanması ve bu yolla eğitim sisteminde ve içeriğinde, önemli kararlar alınması, gerek bugünkü mevcut hükümet programı amaçları, gerek eğitime verilmek istenen gerçek yönler açısından sakıncalar içermektedir.

Bunun yanında üçüncü beş yıllık kalkınma planında geçerli değişiklik yapılmamıştır.

Yeni hükümet programında getirilen ve mevcut toplumsal ve ekomik yapıda bazı önemli düzenlemelerin öngörülmesi, kalkınma yaklaşım ve hedeflerinin yeniden gözden geçirilmesini gerekli kılmaktadır. Bu nedenle eğitim sisteminde, ya da içeriğinde köklü değişiklikler, eğitim sisteminin bağımsız bir değişken olarak değerlendirilmesini değil, ekonomik ve toplumsal değişikliklere bağımlı olarak düzenlenmesini gerektirmektedir. Örneğin, siyasal iktidarın programında yer alan Halk Sektörü, Köylüşme, kooperatifleşme gibi yeni uygulamalar mevcut eğitim sürecini ve ilişkilerini kısmen yeni bir düzenleme içine alan politikalar olma durumundadır. Gerçekte kapitalist sistemin bir başka görüntüsü olan Karma Ekonomik Sistem'in risklerini telafi edici özellikte olan bu politikalar; ister istemez, gerek mevcut üretim ilişkilerinde, gerek buna bağlı olarak toplumsal yapıda bazı değişmeler yapacaktır. Bu politikaların yaygın bir biçimde gerçekleştirilmesi III. Beş yıllık Kalkınma Planının temel hedeflerini değiştirecek nitelik taşır. Oysa III. Beş Yıllık Kalkınma Plân ve Yıllık programlar geçmiş siyasal iktidarların ve onların savundukları sosyal ve ekonomik sistem, ideolol ve politikalarının bir belgesi olarak halâ gündemde ve yürürlükte olması önemli bir temel çelişkidir.

Bu nedenlerle siyasal iktidar, üretim ve toplumsal yapı ile yakından ilişkisi olan eğitim sistemi üzerinde yürüttüğü çalışmaların öteki ekonomik ve sosyal politikaları ile tutarlılığını kurmak zorundadır. Bu konuda hükümetin açık ve seçik bir tutum almamış, bu politikaların oluşturulmasından sorumlu örgüt olan Devlet Plânlama Teşkilâtına bugüne dek politik tercih ve direktiflerini vermemiş olması, hükümetin başarısını engelleyen bir etmendir. Bu nedenlerle III. Beş Yıllık Kalkınma Planının değiştirilmesi ve bu değişikliklerin, eğitim felsefesinin çizilmesi açısından Şûraya iletilmesi gerekirdi.

II — Eğitim Felsefesi

9. Millî Eğitim Şûrası ön taslağında eğitim felsefesi, yukarıda sözü edilen yasalar ve yabancı etkiler taşıyan niteliktedir. Oysa eğitim, üretim içerisinde varlık bulan bir unsurdur. Çünkü eğitim, herşeyden önce üretici güçler içerisinde en önemli yer tutan, insan gücünün tecrübelerini, alışkanlık ve becerilerini deyimler. Bu yönü ile eğitim bir alt-yapı unsurudur. Yalnız toplumun değer yargıları sistemi ve bu sistemin de değişikliğini olanaklı kılması yönünden de bir üst-yapı kurumu olma durumundadır. Eğitim bu ikili karekteri ile her şeyden önce, bireyin doğal ve toplumsal çevresini değiştirerek daha üst bir düzeyde toplumsal üretkenlik verimliliği oluşturmak ve toplumun egemenliğini ve denetimini sağlamak durumundadır. Bu nedenle eğitim, üretim süreci, istihdam ve toplumsal verimlilikten soyutlanamaz. Daha açık bir deyişle, ekonomik yapı ve üretim ilişkileri arasında kopmaz bağları kurmanın gerçek yolu ana üretim kurumları ve birimlerini ayni zamanda eğitim kurumları olarak ele almayı ve her bir eğitim kurumunu yine ayni zamanda üretim birimi haline dönüştürmeyi içermektedir. Üretim kurumlariyle eğitim sistemleri birbirinden ayrılamaz ve birbirlerinden soyutlanamazlar. Tam tersine birbirlerini tamamlayıp birbirleriyle bütünleşirler. Eğitim konusunda başarının ölçüsü burada düğümlenmektedir.

Şûranın mevcut yasalar ve plâna bağlı olarak varsaydığı eğitim felsefesi, kapitalist toplumların kendi iç rasyonelini bir yandan benimserken (Sözkonusu rasyonel toplumumuzda bulunmamakta ancak hedef alınma durumundadır) öte yandan irrasyonel, gayrimillî, geleneksel, kozmopolit, antidemokratik, totaliter, doğmatik özellikleri kapsamaktadır. Bunun başlıca nedeni siyasal iktidarların oluştu-

rulmasında ve bunların almış oldukları kararlarda, yabancı mihraklarla işbirliği içinde olan egemen güçlerin, toplumun emekçi sınıfı ve katlarının isterlerini bastırmasının doğal sonucudur.

Bu yaklaşım bile Şûra raporunda kendi sistematiği içerisinde çözümleme yöntemi bakımından önemli ve ciddi tutarsızlıklar taşımaktadır. Şöyle ki; kapitalist eğitim sistemi modelleri çözüm yöntemlerinde kullanılan «sistem analizi» yöntemi dolaylı olarak ele alınmış gözükmektedir. Başka bir anlatımla, eğitim felsefesi sistem çözümlemeleri içerisinde değerlendirilmek istenilmektedir. Ancak bu yöntemin bile yanlış deeğrlendirilip, yanlış kullanıldığı ön taslağın birinci kısmında açık bir şekilde görülmektedir. Örneğin, «Millî Eğitimimizin bir sistem bütünlüğü içinde yeniden düzenlenmesi» deyimlenmesi, eğer eğitim sisteminin kendi iç bütünlüğünü kapsıyorsa, sözü edilen yaklaşımın anlaşılmadığı, eğer toplumu oluşturan ekonomik, sosyal ve kültürel sistemlerin eğitim sistemi ile olan ilişkiler örgüsü belirtilmek isteniyorsa, önemli eksik çözümlemeler yapıldığı ortaya çıkmaktadır. Çünkü, Batı - emperyalist dünyasından ithal yolu ile alınmış ve kendi toplumsal rasyonelimiz ile özümlenmesi yapılmamış yabancı kavram ve teknolojilerin anlaşılmadan kullanılmış olması bunda önemli bir rol oynamaktadır. Bir başka anlatımla, sanayileşmede montaj seçimini benimseyen bir toplumun kavramsal düzeyde ve düşün plânında da montajcı olması doğaldır. Bu konuda bir başka etmen de, siyasal iktidarın devralınmasına rağmen, geçmiş siyasal iktidarların ideolojik savunuculuğunu inatla ve dolaylı olarak yapmaya devam eden kilit noktalarındaki bürokratik kademelerin henüz el değiştirmemiş olmasından ileri gelmektedir.

Sözkonusu eksik çözümlemenin, ya da yabancı uygulamanın, bilinçli işbirlikçilerinin bu kasıtlı yöntem uygulamalarının sonucunda toplumsal yapımızın isterlerine ve rasyoneline uygun düşemeyen kavram ve sistemlerin eğitim sistemine getirilmesi sonucunu doğurmuştur. Bunun doğal sonucu olarak, eğitim sisteminin üreteceği insan gücü, kapitalist - emperyalist ülkelerin rasyoneline uyumlu düşen ve yaşadığı topluma yabancılaşan bireyler haline dönüşmektedir.

Bütün az gelişmiş ülkelerin yüzyüze kaldığı bu sorun, gerçekte, kapitalist ve emperyalist ülkeler için, yatırımı yapılmamış birer getiri kaynağı olmaktadır. Başka bir anlatımla bu ülkeler için gerekli insangücü kaynağının maliyeti, az gelişmiş ülkelere yüklenmekte ve gelişmiş ülkelere doğru beyin gücü böylece oluşturulmaktadır.

Öte yandan bu ülkelerdeki sermaye birikimi, yarı vasıflı işgücünü çekerek; ithal ettiği beyinlerle birleştirip değer yaratırken, azgelişmiş ülkeler, yaratıcı gücü olmayan âtıl bir toplum olarak bırakılmaktadır.

Örneğin, Fen Lisesi ve Deneme Lisesi uygulamaları ile «Fen Eğitimini uygulama projesi», daha çok Amerikan Eğitim Sisteminin denemeleri olan bu uygulamaları yaygınlaştırmak, toplumsal yapımıza ters düşen bir seçim olur. Çünkü «Fen Eğitimini Geliştirme Projesi» rasyonelini, sanayii otomasyon düzeyine ulaşmış toplumlarda bulmakta ve bu toplumlar için geçerli olmaktadır. Oysa, daha tarımı ilkel teknoloi düzeyinde olan, sanayiini ulusal nitelikte, ileri ve çağdaş anlamda kurup geliştirememiş olan toplumumuz için böylesi bir eğitim uygulamasının rasyoneli yoktur. Bu nedenle bu eğitim sisteminin uygulamasına konu olan insan gücümüz, kendi ulusal toplumumuza ekomik yapımıza, işgücü olarak yetişmekten çok, bu eğitim sisteminin varlık bulduğu kapitalist - emperyalist toplumlarda fonksiyonel olabilecek ve toplumumuza yabancılaşacaktır.

III — 9. Millî Eğitim Şûrası'nın Görevi

Yukarıda ayrıntıları ile verilen taslaktaki eğitim felsefesi ve bu felsefeye ulaşmak için kullanılan yöntemler, geçerliliğini bu nedenlerle koruyamamaktadır. Ön taslakta 9. Millî Eğitim Şûrası'nın dayanacağı eğitim felsefesinin kurulması, daha üst düzeydeki politik ve teknik organlardan alınacak temel input (girdi) lere dayandırılmak durumunda olmaktadır. Bu temel girdiler verilmeden 9. Millî Eğitim Şûrası ön taslağı hazırlanmış bulunmaktadır. Bu temel eksiklikten çok daha önemli olan çözümlemeler sonucunda getirilmesi gerekli önerilerin gerçekleştirilmesi için ekonomik ve sosyal yapı da ele alınması gerekli değişmeleri en azından direktif ve öneri şeklinde, sözkonusu politik ve teknik organlara iletilmesi gerekirdi. Ön taslakta bu boyuta tümü ile yer verilmemektedir. Ön taslakta görülen bir başka önemli yanlışlık da, belirlenecek eğitim felsefesine göre eğitim programları içeriğinin eğitim amaç ve ilkeleri bugünkü siyasal iktidarın politik tercihlerine göre düzenlenmesi ve saptanması gerekirken, eski iktidarların uzantısı yolunda kalındığı açıklıkla görülmektedir. Öte yandan ders çeşitlerinin belirlenmesi, yıllık ve haftalık ders dağıtım çizelgelerinin saptanması gibi son derece teknik düzeyde ve ayrıntıya ilişkin konulara yer verilmektedir. Böyle bir yaklaşımın karşılıklı olarak birbirini belirleyen başlıca iki amacı olabilir. Bunlardan biri ön taslakta bu ayrıntıya inilmesi ile Şûranın temel görevi olan öğretim programlarının içeriğinin belirlenmesini gizlemek ve dikkatleri bu belirleyici ana noktadan uzaklaştırmaktır. İkincisi, öğretim programlarının içeriğinin dış etkilere ve onlara açık olan işbirlikçileri aracılığı ile, gayrimillî eğitim anlayışlarını gerçekleştirecek zamanlama olanağını ele geçirmektir.

Oysa öğretim programlarının yerli uzmanlarca, gerçek eğitim felsefesiyle uyumlu, toplum yapı ve isterlerine cevap veren bir esprisinde, önerilerin bu raporun temelini oluşturması gerekirdi.

IV — Dokuzuncu Millî Eğitim Şûrası Taslağının İç Tutarsızlıkları

1. Dokuzuncu Millî Eğitim Şûrası'nın Ön Taslağında, yer yer genel geçerli doğrulara yer verilmekte ancak, bunlarla konu arasındaki organik ilişkiler örgüsü kurulamamaktadır. Örneğin, Eğitim sistemini oluşturan iktisadî yapı ile siyasal ve yasal sistemler ve siyasal ideoloji arasındaki bağıntılara değinil-

mekte, ne var ki, yukarıda da belirtildiği üzere, böyle bir yaklaşım, ön taslağın bütünlüğü içerisinde ele alınmamaktadır. Bundan dolayı, genel geçerli doğrular somut durumlarda işlerliğini ve geçerliliğini yitirmektedir.

2. Bu temel çelişki dışında, gene eğitim - üretim - insangücü ilişkileri hayata ve mesleğe hazırlama, eğitimin bilgi ve teknoloji ürettiği ve bu nedenle her yerde eğitimin geçerliliğinin önemi öğrencilerin eleyici bir değerlendirme sisteminden kurtarılması, gibi genel geçerli doğrular, temel çözümleme çerçevesi belirlenmemiş olması nedeniyle askıda kalmakta ve temel maddî dayanaklarını bulamamaktadır.

Taslağın 18. paragrafında şöyle denmektedir :

«(18) Millî eğitimin görevi, Türk toplumunun ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınması için gerekli sayıda ve nitelikte insangücünü yetiştirmek, yetişenleri işbaşında izlemek ve plânlı kalkınma için gerekli bilgi ve teknikleri üretmektir.»

Çok sınırlı olmasına rağmen mevcut işgücünü değerlendirecek kapasiteden yoksun ve istihdam alanları her dalda böylesine tıkalı bir ülkede, bu biçim yakınma insana «fantazi» gibi geliyor.

19'uncu paragrafta da şöyle denmektedir : (...) «Meslek programlarını çekici bulmayan öğrenciler, her yola başvurarak, yüksek öğretime hazırlayan derslerde başarılı olmaya çalışacak ve yüksek öğretim önüne yığılmaya devam edeceklerdir.»

Yüksek öğretim kapılarındaki yığınağı böylesine bir gerekçeye bağlamak bütünüyle yanlıştır. Meslek okullarından çıkanların % 65'i kapitalist ülkelere kalifiye işçi olarak göçüyorlar. Geri kalanların ise, bir kısmı polis, bir kısmı da memur vs. olmaktalar.

Ayrıntılarda genel doğruları söylemek, pratikte müzmin sorunlarımızı çözmede yardımcı olamamaktadır. Görülüyor ki, taslak eğitim sorunlarına eğilirken, ülkemiz gerçeklerine değinmemeyi, temel sorunlara inmemeyi bir ilke olarak önceden kabul etmiş gibi bir görüntü içindedir. Geçmiş iktidarın bir uzantısı olma niteliği buradan geliyor. Eğitim sistemi ile ekonomik ve sosyal ihtiyaçlar arasında gerçekçi bir bağ kurulamamıştır. Bunun yanında bir «oyalama» ile karşı karşıya bulunduğumuz kanısına da varabiliriz.

Hemen hemen çoğu paragraflarda bu türden tutarsızlıklarla, bu türden çelişik durumlarla karşılaşabiliriz. (29, 81, ve 85'inci paragraflarda da durum aynidir).

3. Paragraf 19'da belirtilen, «meslek kademeleri, çeşitlerini, standartlarını ve meslek elemanlarının imkân, görev, yetki ve sorumluluklarını iyice saptaması» gibi yasal bazı önlemler, olumlu ve geçerli, olmakla birlikte, ikincil özelliklerini abartmamak ve onlara temel yaklaşma içinde yer vermemek gerekmektedir. Gerçekte önemli olan, sözkonusu yasal önlemlerin alt yapısı olan üretim - eğitim ve istihdam ilişkilerinin eşdeğerliliğini kurabilmektir.

Aynı paragrafta, meslekî eğitimin çekiciliğini sağlamak gerekçesi ile usta, kalfa ve çırak statülerinin kanunlaştırmaya gidilmesi önerilmekte ve böylece de, kalkınma Plânının, Hükümet Programı ve toplum dinamizminin bilinçli ya da bilinçsiz olarak dondurulması sonucunu doğuracak uygulamalar içerisine girilmek istenmektedir. Oysa Türk toplumu kapitalist - öncesi üretim ilişkileri ile kapitalist üretim ilişkilerini yapısında barındıran ikili bir özelliğe sahip bulunmaktadır. Bunun doğal sonucu ileri teknoloji ve ölçek büyüklükleri ile feodal, yarı feodal, ilişkilerden ve özelliklerden arınmış ve bilinçli emekçi yığınlarını barındıran ve toplumda giderek ağırlığını duyuran demokratik ve toplumcu özlemleri içeren bir potansiyel doğmuştur. Nitekim 14 Ekim 1974 seçimleri, bu potansiyelin varlığın kanıtlayan en belirgin somut göstergesidir. Usta - çırak - kalfa ilişkileri ise, geleneksel teknolojinin kapitalist öncesi üretim ilişkilerinin ürünü olup sözkonusu dinamizmin köstekleri olabilecek tutucu ara zümre ve tabakaların gelişmesine olanak hazırlayacak bir sonuç niteliğindedir. Bu nedenle meslekî eğitimin çekiciliğini böylesine tutucu bir yaklaşım içinde ele almak bilinçli bir tutum değilse, en azından, bu raporda yer yer getirilmeğe çalışılmış genel geçerli doğrularla ciddî çelişkiler ve yanılgılar içerisinde olunduğu zorunlu olarak ortaya çıkar.

4. 21 - 30. paragraflarda, eğitimin verimini arttırmak amaciyle, rasyonelini Batı - kapitalist ülkelerinden alan, sınıf geçme, ders geçme, yöneltme, seçimli özel-ortak ders, ders sayılarının azaltılması ve bunun yerine araştırmaya öncelik tanıyan eğitim maliyetini yükseltici unsurları sisteme getirmektedir. Ancak, bu Batı - kapitalist toplumları için genel geçerli doğruları olma durumunda olan yaklaşımlar bizim gibi sanayileşmeye geçiş döneminde olan toplumlarda rasyonelini bulamıyacağı açıktır. Şöyleki : Gelir dağılımı dengesiz, bölgeler arasındaki ekonomik ve sosyal gelişmişlik düzeyi farklı, feodal, yarı feodal üretim ilişkileri ile kapitalist üretim ilişkilerini bir arada barındıran bu toplumlarda ancak bireyin üretim süreci içerisinde iş başarırken, karşılaştığı sorunların çözümünde gerekseme duyduğu anda, klâsik eğitim sisteminde ders olarak tanımlanan, bilgi, beceri, alışkanlık ve yetenekleri kazandıracak içerikli bir eğitim sisteminin öngörülmesi zorunlu olmalıdır. Bu konuda Amerikayı yeniden keşfetmeye gerek yok. Türk Millî Eğitim anlayışını «Köy Enstitüleri» deneyi ile toplumda derin ve yaygın izler bırakacak biçimde uygulama alanına koymuştur. Ayrıca öğrencileri yöneltme, yapılan bilimsel araştırmalara göre, ilkokuldan sonra değil, ortaokul son sınıf ile lise bir düzeyinde olabileceğini göstermektedir.

5. Yukarıda da ana çizgileri belirtildiği gibi, 33. Paragrafta Fen Lisesi ve Deneme Lisesi uygulamaları ile ön taslakta belirtilen genel geçerli doğrular arasında yakından ve uzaktan bir ilişki bulunmadığı gibi daha çok Amerikan toplumunun benimsediği eğitim sisteminin denemeleri olan bu uygulamaları yaygınlaştırmak, toplumsal yapımıza ters düşen bir seçim olmaktadır. Çünkü gerekçesini ve dayanağını Fen Eğitimi Geliştirme Proesi»nde bulan yaklaşım biçimi, sanayii ve otomasyon düzeyine ulaşmış toplumların rasyoneline uygun düşmektedir.

Toplam çalışanların % 20'sinin, Batı standartlarından olmakla birlikte, ulusal nitelikten tümüyle uzak, tekelci aşamaya ulaşan Batı kapitalist sisminin, yani emperyalizmin ekonomik politikasının Türkiye'deki uygulamalarının ürünü olan demir - çelik, petrokimya, otomotiv sanayii, elektronik sanayii gibi yatırım ve ara malı sanayiinde; % 60'ı geleneksel tarımın, küçük atelye işletmeciliğinin temsilcisi olma durumunda bulunan küçük esnaf ve sanatkâr faaliyetlerinde ve geri kalan % 20'si de özellikle büyük kentlerde simit satıcılığı, pazarcılık, işportacılık gibi marjinal işlerde çalışmaktadır. Bu görünüm toplumumuzun sanayiini otomasyon düzeyine ulaştırmış toplumlara göre içinde bulunduğu teknolojik düzeyi belgeleyen göstergelerdir.

Bu teknolojik düzey karşısında, rasyonelini ancak Batı kapitalist toplumlarında bulan ve «modern fen üretimi» adı altında toplumumuzda da denenmekte olan ve yaygınlaştırılması, bu ön taslakta amaçlanan, kümelendirici içeriği öngören eğitim sistemi uygulaması sonunda topluma yabancılaşmış ve Batı toplumları için fonksiyonel olan insangücü yetiştirmek durumunda kalınacaktır.

Elektrik mühendisleri odasının yaptığı bir araştırmanın bulgularına göre, eğitim kökeni bu ve benzeri olan ve elektrik mühendislerince yapılan bilimsel araştırmaların % 75'i dışarıda ve % 25'i de Türkiye ile ilgilendirildiği gerçeği ortaya çıkmaktadır. Sözkonusu araştırmaların % 28'i yabancı endüstri firmalarınca ve % 17'si de gene yabancı askerî kuruluşlarca finanse edilmiştir. Ancak % 5'i Türk endüstrisi tarafından desteklenmiştir.

Teknoloi üretiminde bir kaynak olması düşünülen bu işgücünün nasıl bir yabancılaşma içine itildikleri ve getirilen Batı rasyoneli eğitiminin, gene Batı rasyoneline nasıl hizmet ettiği açıkça bu bulgularla kanıtlanmış bulunmaktadır.

Böylece, toplumumuzun bir yandan kapitalizm öncesi üretim ilişkilerini bağrında toplarken, bir yandan da, ileri teknolojiyi seçen ve kapitalist üretim ilişkileri yapısını ortaya koyan bir nitelik gösterdiği kolaylıkla anlaşılmış olsa gerektir. Bu nedenle, toplumumuz için seçilebilecek eğitim de bir yandan kümülâtif özellikle ve kümelendirici içerikle olmayı gerekli kılmaktadır. Bu da ancak toplumun sosyo - ekonomik yapısı ve içinde bulunduğu üretim süreci ile eğitim arasında sıkı ilişkiler kurmayı, daha açık bir söyleyişle, ana eğitim kurumları olarak, üretim birimlerini seçmeyi ve eğitim kurumlarını da üretim birimleri olarak değerlendirilmeyi zorunlu kılar. Üstelik, böyle bir yaklaşım biçimi ve eğitim felsefesinin seçimi bir çok etkenler yanında okullaşma hedeflerini de etkiliyerek finansman kaynaklarını ciddi bir sorun olmaktan çıkartarak yaygın ve örgün eğitimin üretici içerik kazanmasını olanaklı kılar.

6. Daha önce de belirtildiği gibi, 49. paragrafta belirtilen Eğitim Sistemi içinde öğrenci akışını düzenleyen kurallar, rehberlik hizmetleri ve eğitsel kol çalışmaları ile öneriler daha çok ayrıntıya inen, teknik konular olup, Şûranın görevi kapsamına giremeyeciğ gibi, Şûranın asıl amacını savsatan ve saptıran bir eğilimi yansıtmaktadır.

7. 50'inci paragrafta, üniversitelerde lisa öncesi öğretime yer verilmektedir. Bu bizce yan dayanaksız bir seçim ve öneridir. Çünkü, ön-lisa eğitim ile ara eleman yetiştirilme politikası am landığına göre, içerdiği teorik yapıdan çok prat ağırlık veren bir biçimde tasarımlanmak durum dadır. Bu ise üniversiteleri amaçlardan saptırma yol açacağı gibi, lisans eğitimi için gerekli alt yap üniversite öğrencisine kazandıramıyacak bir yal şım olmaktadır. Ayrıca öğrenciyi gereksiz yere e tim sistemi içinde tutup zaman kaybı ve mali yükümlülüklerini arttırmaktadır. Başka bir söyleyiş Orta öğretim içinde yer alan liseler topluma yük bir yük iken, bir çeşit üniversite hazırlama nıfları olarak düşünülen ön - lisans yoluyla toplu boş yere iki yıllık daha bir yük yüklenmiş olacak Hele ön - lisansları bitirenlerin büyük kısmının retmen olmasının düşünüldüğü anlaşılıyor ki, bö öğretmen yetiştirme politikası olamaz ve eğitim i bu bir yokoluş niteliği taşıyabilir.

Oysa daha kısa sürede ve düşük maliye geniş öğrenci kitlelerini kapsayan üretim - eği ilişkilerini canlı tutan orta - öğretim düzeyinde litekniğin ön görülmesi ile mesleğe dönük, ara e man teknik insangücü yetiştirmek olanaklı gö mektedir.

Esasen bütün mesele üretici eğitimle ge eğitimin ve yine politeknik ve meslekî eğitimle ge eğitimin uyumluluğuna bağlıdır. Çağımızda üre içinde olmayan öğretim ve eğitim düşünülemeyec gibi, eğitim ve öğretime paralel olmayan üretici de düşünülemez. Teknolojinin ulaştığı aşama böy sine bir zorunluluğu da beraberinde getirmiştir. E tim, sosyo - ekonomik ve politik özellikleri arada içerir. Öğretimin üretici iş ile bağlı olm soyut bilimlerin özümlenmesine olduğu kadar iş cünün kalite kazanması için de gereklidir. Biz gibi ülkeler için iş içinde öğrenimin iş ile öğr arasında sıkı bir bağ kurmaları zorunludur. Bun pratikte elde edebilme yolunu, araştırma görevi yükümlü araştırma enstitüleri bulacaktır.

Genel eğitimle politeknik ve meslekî eği birliği de önemli bir konudur. Orta öğretimi oluş ran başlıca konular bunlardır. Politeknik öğretim nümüzün başlıca üretim dallarına ve onların başl bilimsel ilkelerine yaklaşım getirir. İş âletlerini k lanmakta ustalık ve beceri kazandırır. Teknik bak dan yaratıcı kabiliyetleri eğitip geliştirir. Eme olan saygıyı yüceltir.

Bütün bunlarla beraber politeknik ve ge öğretime sahip olmak da yetmez. Bunların yanı ve bunların oluşması sonucu meslekî bir hazı içine girmek şarttır. Meslekî eğitim, politeknik meli üzerinde ve ona bağlı olarak, onun üzerir tamamlanır. Onun içinden çıkarak onun üzerir oluşur.

Bu konulara ileride gene değineceğiz.

8. Dili oluşturan toplumsal ilişkilerle tekno jik gelişmedir. Bu ve benzeri dışındaki girişim sun'i olur. Ve olumlu sonuçlara ulaşma imkân dır. Taslağın 53. üncü paragrafında Türk dili üze de durulmakta ve onun kullanım ve arıtımında su

ın eleştirisen yer verilmektedir. Buradaki görüşe ·e Türk dili bilim dışı değerlendirilmelere tâbi ularak Türk dilinin gelişen bir organizma olarak ğerlendirilmesi yerine «aşırı» sözcüğü gibi son ·ece subjektif terminolojiyle dilin dondurulması i Atatürk devrimlerine ters düşen bir yaklaşım ıimsenmektedir.

Hemen belirtelim ki, Türk Dili ile olur - olmaz ıanmasını ve halkın biribiriyle bildirişimini güçleş- ən zorlamalara biz de karşıyız. Daha da ileri gide- : söyleyelim ki, dilde «devrim» olmayacağı ve n bir üstyapı olmadığı inancını taşıyoruz. Dil ve üst yapılar gibi kurumların dışında toplumda dirişmeyi sağlayan ve kendi başına varolan bağım- bir organizmadır. O nedenle bu organizmanın işimini köstekleyici anlayışlara da karşı olduğu- zu belirtmeyi zorunlu buluyoruz.

9. 60 - 66 paragraflarda, özellikle programın riğinin dökümü ve değerlendirilmesi yapılması ·ekirken nasıl yapılması gerektiği konusunda ge- geçerli doğrulara yer verilmekte, ancak progra- ı kendisi ile ilgili çözümlere ve bunlara dayalı əriler getirilmemektedir; Ayrıca ve bundan böyle ıgram ve ders programları önceden ve sistem ünlüğü içerisinde ele alınarak ve tartışmaların, ştirilerin ve önerilerin bu temel üzerinde yapıl- sı sağlanmalıdır. Bu noktada hemen şunu da be- mekte yarar var : Ön taslaktaki egemen görüş, ı sonuçlar üzerine yoğunlaşmış olması gibi yanlış- arı içermektedir. Örneğin. eğitim felsefesi ve il- eri ile amaçların hükümetin programının öngördü- doğrultudaki yaklaşım açısından saptanıp eğiti- ı üretici, fonksiyonel ve yaratıcı bir içerik kaza- ak çağdaş, bilimsel ve demokratik niteliklerinin irlenmesi ve bundan sonra da eğitimin bu temel- gerçekleştirilmesi için programlanması ele alın- lıydı. Gene bunun gibi, önce öğretim programla- ın içeriklerinin belirlenmesi gerekirken «ders ıtım çizelgeleri» ile öğrencilerin başarılarının de- lendirilmesine ağırlık verilmiştir.

Oysa asıl önemli olan, sözkonusu sonuçları do- an nedenler üzerine görüşleri yoğunlaştırarak, len sonuç ilişkilerinin doğru olarak kurulması sağ- malıydı. Ve çünkü bu doğrultudaki uygulamalara ıelmek bilimsel olmanın zorunlu bir gereğidir.

10. 79. paragraf, son derece anti-demokratik, m dışı ve giderek faşizan bir yargıyı içermekte- . Eğer bu bakış açısı ve eğilimi, eğitime hakim nacak olursa, son derece bilimsel, objektif ve erek uluscu görüşler, kolaylıkla «Türk milliyetci- ne» aykırı olarak nitelendirilebilinecektir. Top- ıda gerçek demokrasiyi kökleştirmeyi, yaygınlaş- na ve geliştirmeyi programında öngören bir hü- netin ve koalisyonda temel ağırlığı olan bir parti afından iptali yönüne gidilen Millî Eğitim Temel ıununun benimsenmiş olması; iktidarda, anti- dekratik ve gayrimillî, dış etkilerin ve işbirlikçilerin, mayeden yana olan totaliter bir partinin mi, yok- toplumun ulusallaşmasını ve demokratlaştırılma- ı isteyen, çoğulcu toplumu öngören ve giderek ıa ileri üretim ve yönetim biçim ve aşamalarını açlayan halkçı bir iktidarın mı bulunduğu konu- sunda ciddî kuşkularımızın olduğunun belirtmek hak- lılık kazanmış olacaktır. Çünkü bizce, her iktidar eninde sonunda sınıfçı bir karekter gösterir. Ve bugün siyasal iktidarda, her ne kadar toplumda öz- gürlüğü ve demokrasiyi amaçlayan bir iktidar bulun- makta ise de, ekonomik iktidar emperyalizm ve işbirlikçilerinin elinde ve güdümündedir. Siyasal iktidarda da, yabancı tekelci sermayenin bulunduğu bir zamanda hazırlanan METK'nun 9. Millî Eğitim Şûrasını belirlemesi ve dayanağını oluşturması, bu- nun en somut ve belirgin kanıtıdır. Bu nedenle, eko- nomik iktidar kendi gayrimillî ve emperyalizmin be- lirlediği ideolojisini «Türk Milliyetçiliği» olarak em- poze etmesi sözkonusu olabilecektir. Oysa, onun adı Türk Milliyetçiliği değil, düpe düz kozmopolitizm- dir. Bugün gerçek ulusculuğu işçi, köylü ve bütün emekçilerden oluşan Türk halkı temsil edebilme du- rumundadır. Kendisi, böyle bir halk iktidarı olma durumunda olan iktidarın ise «Türk Milliyetçiliğine aykırı siyasal ve ideoloik telkinlerden» korkusu ol- mamak gerekir. Yeter ki, tam bir düşün özgürlüğü ve düşünceyi ifade etme, örgütlenme ortamı yara- tılmış olsun. Yoksa, 79. paragraf her şeyden önce öğrenme ve öğretme özgürlüğüne yönelmiş bir yar- gıdır. Bu yargıya karşıyız. Ve bu konuda daha sağ- lıklı bir tutum içinde olmanın gereğine inanıyoruz.

11) Gene aynı paragrafta «... bu nitelikteki günlük siyasî olay ve tartışmalara karışılmasına hiç- bir şekilde meydan verilmez» denilerek, anti-demok- ratik, sözkonusu yargının baskıcı bir yargı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kadar da değil. «Aktüalite ilkesi», öğretimin vazgeçilmez temel bir ilkesidir. Bu ilke, günlük olaylarla ders konuları arasındaki ilişkinin kurulmasını öngören bir ilkedir. Bu yargı ise, sözkonusu ilkeyi de ortadan kaldırmakta ve açık - seçik olarak belgelemektedir.

a. Okutulacak derslerin müfredat programları- nın içeriği, ya bu öntaslakta pek belirgin olmamakla birlikte, seçilen eğitim modeliyle tutarlı olmalı ya da, hükümet programiyle uyumlu olarak geliştirile- cek yeni eğitim felsefe ve ilkeleriyle bağdaşır nite- likte bulunmalıdır. Bu da en azından, örneğin tarihin, artık yöneticiler kronolojisi olmaktan çıkartılarak, ta- rihsel olaylar arasındaki neden - sonuç ilişkilerinin, saptanımın,ı tarihin bir halklar tarihi olduğunu ve tarihsel olayların temelinde yatan iktisadî vb. neden- lerin belirtilmesini gerekli kılmaktadır.

Edebiyat dersinde kendi millî edebiyatımıza ağırlık veren, bundan böyle halk edebiyatı ile Cum- huriyet dönemi ve günümüz edebiyatına öncelik ta- nıyan bir içerik öngörülmelidir.

Mantık dersinde, metafizik ve formel mantık ya- nında özellikle diyalektik mantığa, felsefede, idealist felsefe yanında özellikle materyalist felsefe ile bi- lim felsefesine geçilmesi çağdaş zorunluluktur.

Bu konuyu daha ayrıntılamak istemiyoruz. Ge- rektiğinde bu konuda ayrıntılı önerilerimizi sunaca- ğız.

Şimdilik sadece bu üç örnekle görüşümüzü be- lirtmiş oluyoruz.

V— ÖNERİLER

1 — Gerekçe :

Yukarıda verilen Genel Eğitim Felsefesi çerçevesi içinde eğitim sistemi ve içeriğinin değiştirilmesine yönelik ve 9. Millî Eğitim Şûrasında tartışılmasını TÖB-DER olarak arzuladığımız bir sistem ve içerik düzenlemesi önerisini tüm bu eleştirimizden sonra sunmayı yapıcı bir yaklaşım olarak uygun gördük. Çünkü, siyasal iktidar olma güçlüklerini yakından anlamak ve eğitim politikasını bu sorumlulukla değerlendirmek arzusundayız. Buna göre yukarıda belirtilen eğitim felsefesi ve ilkelerinin gerçekleşmesini Eğitim - üretim, insangücü ve istihdam sorunlarını birlikte kavrayan politeknik eğitimde görmekteyiz. Ancak Millî Eğitim Şûrası ön-taslağında, eğitim sistemi için getirilen önerilerin toplumsal yapımızda, onun rasyonel uyumunun gözetilmemesi nedeniyle bizim getirdiğimiz bu öneride sözkonusu rasyonelin geniş ölçüde yansıması gerektiğine inanmaktayız. Yukarıda da belirtildiği gibi, geleneksel orta yapısıyle, mevcut orta - öğretim, hem varlık bulduğu Batı kapitalist toplumlarında işlerliğini ve geçerliliğini kaybetmiş; hem de, az gelişmiş ülkelerde toplumsal verimliliğe bir katkı yapamadığı gibi, eğitim maliyetlerinin artmasını doyma noktasına getirmiş ve bu toplumlarca taşınması güç bir eğitim kurumları haline gelmiştir. Bu eğitim sistemi içinde »Meslekî - teknik öğretim kurumları» da daha yüksek maliyetlerle ve çağdaş teknoloinin çok gerilerinde toplumsal üretkenliğe bir katkıda bulunamaz bir yapıda kalmışlardır.

Bütün bu nedenlerle az gelişmiş ülkelerde politeknik okullar toplumsal verimlilik ve üretkenlik açısından tek seçenek haline getirilmiştir.

Ancak, eğitim sisteminde böylesine bir girişimin gerçekleşebilmesinin ön koşullarının siyal iktidarların nitelik ve güçleri oranında olduğu doğrusunu önemle ve özellikle vurgulamak isteriz. Sınıfsal farklılaşma ve kutuplaşmanın hız aldığı günümüz toplumlarında, siyasal iktidarlar ya bir avuç fakat küçümsenmiyecek bir örgüt gücüne sahip kapitalist, emperyalist ve onların işbirlikçilerinin güçleri ile, ya da yaygın ve temel toplumsal güç olarak tüm değerlerin yaratıcısı işçi ve köylülere dayanan emekçilerce belirlenmektedir. Bundan böyle azgelişmiş ülkelerde, siyasal iktidarlar emekçi kitlelere dayanmadıkça ulusal, bağımsız ve demokratik bir toplumun, üretkenliğini arttıracak bir güç kaynağı olarak önemli bulunan politeknik okulların gerçekleşmesi zordur. Uğraşı ister.

Daha önce de değinildiği gibi, toplumumuzun ikili yapısı içinde politeknik eğitimin işlerliği ve geçerliliğinin bir başka gerekçesi de bu sistemin bir yandan sanayileşmemiz açısından ve tarımda toprak devrimini de içererek toplumsal üretkenliği çağdaş teknolojiyle arttıran bir özelliğinin bulunması, öte yandan bu yapıya kavuşmada «Geçişlik dönemi» içinde geleneksel yapının atılım ihtiyacı içindeki toplumumuza bir potansiyel güç kaynağı olmasıdır. Bu, eğitim ve öğretimde teorik - pratik birliğinin sağlanması demektir. Bu sistemin toplumumuzdaki geçerliliğini ve işlerliliğini kanıtlayan bir baş önemli etmen de; dünyada derin izler bırakan K Enstitüleri deneyinin, toplumumuz için bugün cal lığını korumakta olmasıdır.

2 — ÖNERİLER :

Yukarıda belirtilen gerekçe çerçevesinde ve p liteknik eğitimin işlevleri dikkate alınarak aşağı tüm eğitim sistemine kazandırılacak bir öneri gel tirilmiştir. Geniş ölçüde politeniğe dayandırılan öneri mevcut ve özellikle Batı kapitalist toplumla yalnızca prodüktivite ve rasyonalite ilkelerine da nan yaygın ve örgün eğitim ikilemini de ortadan k dıran bir özelliği bulunmaktadır.

A) Temel Eğitim :

Temel Eğitim 7-11 yaş grubunu kapsayan 5 süreli ve temel bilgi beceri ve alışkanlıkların bir lere kazandırılmasını öngören ve böylece için bulunduğu ortama etkin bir biçimde uyumunu sağ yan bir kademe olarak düşünülmüştür. Bu kademe olarak düşünülmüştür. Bu kademede eğitimin içe ği, bireyin doğa ve çevre üzerindeki egemenliğ kurması ve bunu değerlendirme ve değiştirme o naklarını verecek biçimde olacaktır. Böylece birey eğitim sisteminin bütünlüğü ve üretim sürecin ulusal değerlere ve toplumuna yabancılaşmayı ö leyerek ön temel değerlerin kazandırılması olan doğacaktır. Bu da son çözümlemede kişinin ken sini değiştirmesini ve atılıma hazır tavır olmas içermektedir.

B) Orta Öğretim (1 ve 2. dönemler)

Eğitim sisteminin kökene inen sorunlara çözü bulacak ve atılım için eğitimin gereklerinin yenid düzenlenmesinin önemli bir çıkış noktası da Or Öğretimde yatmaktadır. Bu sorunun çözümü öneride temel eğitim üzerine kurulacak politeknik bulunmuştur. Bunları mekân açısından iki, fonksi nel açıdan dört kategoride ele almaktayız. Mekân a rımı kır ve kent olmak üzere düşünülmekte; fonk yonel ayırım ise sanayi, tarım, hizmetler ve bun ra bilgi ve teknoloi üretim arz kaynağı olacak ol bilim ve araştırma enstitüleridir.

Kır - kent ayırımı geniş ölçüde tarım ve tarı dışı faaliyet ayırımı içermektedir. Ancak genel rımda genel tarım dışında her iki faaliyetin gere kıldığı eğitim fonksiyonları belli ağırlıklarda üreti talep ettiği ve koşullarının gerektirdiği sürece v rilmek durumunda olacaktır.

Böylece aşağıdaki eğitim sistem ve fonksiyo ları belirlenirken bu gerekçe ağırlığı önemle göze lecektir.

1. KIR

Sanayi Bilimleri	Tarım Bilimleri	Hizmet Bilimleri	Tarım Bilir Araştırma

2. KENT

1. Geçişlilik Dönemi

İş Okulları

Üç Fonksiyonlu

2. Sanayileşme

Sanayi Bilimleri	Tarım Bilimleri	Hizmet Bilimleri	Bilim Araştırma

Yukarıda çok genel hatları ile çizilen bu öneri
ı kesiminde belirtilen 4 fonksiyonunu ya ayrı
:tim - öğretim kurumlarında, ya da koşulların ge-
:tirdiği özelliklere göre tek ve belli oranlarda
ıplaştırılmış üretim - öğretim kurumlarında ver-
k durumundadır. Tarım kesimi için tasarımlanan
eğitim biçiminde öğretim programlarının içeriği-
göreli ağırlığı tarım bilimlerine verilmek duru-
nda olacaktır.

Kent kesiminde, üretim - öğretim kurumlarında
ayrı yaklaşım ileri sürülmektedir. Bunlardan biri
an gücünün, özellikle geleneksel kesimde maddî
/anağını bulacağı ve oluşturacağı küçük esnaf ve
ıatkârlar yanında çalışmaya itilerek sanayileşme-
geçiş döneminde geçici bir kurum olarak küçük
ıayi çarşılarında politeknik bünyesinde iş okulla-
önerisi de yapılabilir. Bu okullar çarşı içinde es-
ın maddî katkılariyle oluşarak bu çocuklara üre-
ı süreci içerisinde meslekî teknik ve sosyal ya-
n ile ilgili bilgi birikimi ve tecrübe verilebilecek
elikte tasarımlanabilir. Bu tasarım geçerliliğini an-
< bu kesimin halk sektörü adı altında sanayileşme-
büyük ölçekli ileri teknoloik bir yapıya kavuştu-
ması tasarımı ile birlikte ele alındığında sağlıya-
ecektir. Ayrıca bu okullara üretim için gerekli
ıan gücünün de nitelikli bir biçimde oluşması ger-
kleşmiş olacak ve örgün - yaygın eğitim ikilemi
örnekte olduğu gibi ortadan kalkacaktır.

Bu öneri geçişlilik döneminde sözkonusudur.
nci yaklaşım sanayileşme ve onunla ilişkili çaba-
ın gerektirdiği eğitim biçimidir ki, burada gene
fonksiyon düşünülmektedir. Şemada gösterilen bu
fonksiyona kuşkusuz öğretim programlarında veri-
:ek göreli ağırlık sanayileşme olacaktır.

Burada üzerinde önemle durulacak noktalar KIR
siminde olduğu gibi Üretim - öğretim kurumları
ayrı ayrı mekânlarda, ya da üretimin ister ve
şullarına göre toplulaştırılmış mekânlarda tüm
ıksiyonları görecek biçimde düzenlenecektir. Ay-
:a bilim ve araştırma kanalının oluşturulmasında
ağıdaki ilkeler KIR ve KENT kesimlerinde aynen
önemle gözetilmelidir.

Bu öğretim kurumlarında üretim süreciyle uyum-
işgücü yetiştirmek amaçtır. Özellikle ara teknik
ɜmanları bu kanaldan yetiştirilerek dayanağını bu
rumlarda bulacaktır. Ancak öğretime konu olan
ücünün yarattığı toplumsal değerler üretime yap-
ı katkılar ve diğer ölçme değerlendirme sistem-
·iyle başarıları değerlendirerek yüksek politeknik
ullarını ve kendi işlerinde de yatay olarak geçiş-
ɜ olanakları sağlayacaktır. Yatay geçişleri sağla-
:ı okulların amaçlarını gerçekleştirecek dinamik
üretime dönük öğretim programlarının sağlanması
ı bu öğretim kurumlarını yüksek öğretim ile gün-
ımde bulunan yüksek öğretim önündeki yığılmaları
sa dönemde ön-lisans eğitim ile 4 yıllık politeknik
uzmanlaşmaya dönük öğretimle çözebilecek bir
ışulun yaratılması. Özetlersek çok amaçlı ve çok
ınlü teknik okullar olan politeknik iş, sanayi, tarım,
zmetler, bilim ve araştırma, üretim - eğitim ku-
mları bir çember içinde mekân düzeyinde yukarıda
açıklanan eğitim felsefesi amacına uygun organik
bir bütün sağlayarak uzmanlaşmayı oluşturur.

Araştırma ve bilime dönük okullar bu nitelikli
yüksek öğretime öğrenci hazırlayan okullardır. Bu
kurumlarda öğretim programlarının içeriği göreli
ağırlığı, teorik bilgilere veren ama pratikle bağıntı-
sını canlı tutan bir şekilde düzenlenebilir.

C) YÜKSEK ÖĞRETİM

Geleneksel ve üniversiter yüksek öğretim sis-
temi feodal toplumun bağrında oluşarak burjuva top-
lum felsefesi olan «positivizm» in ve aydınlanmanın
yüksek öğretim düzeyinde bir yansıması olarak or-
taya çıkmaktadır. Batı kapitalist toplumları tekelci
aşamaya ulaşınca azgelişmiş ülkelerle kurdukları
ekonomik ilişkilerin doğal sonucu olarak sözkonusu
ülkelerde iktisadî alt - yapıyı oluşturmuşlardı. Ama
bu yapının geçerlik kazanması ancak kendisine uygun
düşecek siyasî, hukukî ve kültürel üst - yapı kurum-
ları ile bütünleşmesi zorunlu idi. Bu zorunluluk Tür-
kiye'de bugünkü üniversite sistemini oluşturmuştur.

Genel olarak üniversitelerimizin kuruluşundan
bu yana geçirdiği aşamalar Batı toplumlarındaki üni-
versel sistemin gerek içerik gerek tenolojik isterlerine uyumlu gelişme ve değişmelerini izliyememiş kendini yenileyememiş ve en önemlisi üretim süreci ile olan bütünleşmesini tamamlayamadığı gibi gerekli bağlantısını da kuramamıştır.

Tüm bu gerekler ve nedenlerle eğitim sistemi-
minde ve içerliğinde yapılacak değişiklikler bir
yandan temel ve orta-öğretim sistemini kapsarken
onunla çatışma halinde olan yüksek öğretim sis-
temini dışında bırakamaz. Öneriler sistemin bu bü-
tünlüğü açısından ele alınmıştır.

Politeknik bir yandan toplumun gerekseme duy-
duğu ara teknik elemanları yetiştirir ve hayatta fonk-
siyonel kılarken öte yandan da yüksek vasıflı teknik
insan gücünü yetiştirir ve hayatta fonksiyonel kılar-
ken öte yandan da yüksek vasıflı teknik insan gücü-
nü yetiştirecek olan yüksek öğretim kurumlarına
kaynaklık eden Orta-öğretim düzeyindeki kurumlar-
dır. Böyle tasarımlanmış bir yüksek öğretim yukarı-
da belirtilen üniversite eğitim öğretim çelişkisini
ortadan kaldıracağı gibi üniversiteler eğitim de ken-
di iç çelişkisini ortadan kaldırıp üretim ile bağlaş-
mış bir yüksek öğretimi oluşturacaktır.

Yüksek Öğretim

a) Bilim ve araştırmayı öngören üniversiteler
b) Yüksek meslek okulları

olmak üzere iki kategoride ele alınmalıdır.

Gene yüksek öğretim iki, üç, dört, beş, altı yıl
süreli olarak, amaçlarına ve toplumun isterlerine
göre düzenlenmelidir.

Bu öneride belirlenen bilim ve araştırma okul-
ları, bilgi ve teknoloji üretimi için gerekli bilim ada-
mı ve yüksek vasıflı teknik insangücü arz kayna-
ğını yaratacak bir kaynak olarak düşünülmüştür.

Yukarıda verilen şemada görüldüğü gibi yüksek
üretim - öğretim kurumları gene KIR-KENT mekân
farkını ve 4 işlevini korumaktadır.

Bütün bu eğitim sistemi, her basamağında kuşku-
suz, yatay ve dikey geçişlilik, sürekli olarak gözetil-
melidir.

MÜSTEHCEN

Avukat Halit ÇELENK

Geçtiğimiz günlerde «Müstehcen» olduğu savı ile bazı kitap ve gazetelerin ve bu arada Çetin Altan'ın «Bir Avuç Gökyüzü» adlı yapıtının mahkeme kararıyle toplatıldığını gazete haberlerinden öğreniyoruz. Sayın Adalet Bakanı da «Müstehcen Yayınlar» üzerine önemle eğildiklerini, bu tür yayınlara ilişkin yasa maddelerinde değişiklik yapılacağını ve bu suçların cezalarının arttırılacağını açıklamış bulunuyor.

Biz burada anılan olaylarla güncel hale gelen müstehcenlik konusu üzerinde durmak, yasalarımıza göre müstehcen'in ne olduğunu, bu suçun ögelerini, yurdumuzda ve yabancı ülkelerde yargı organlarının bu alandaki görüşlerini ve kendi düşüncelerimizi açıklamak istiyoruz.

Müstehcen Ne Demektir?

T.C. Yasasının 426, 427, 428 ve 576. maddeleri inceleme konumuza ilişkin hükümler taşımaktadır. Konunun aydınlığa kavuşabilmesi için bu maddeleri aşağıya almakta yarar görüyoruz.

Ceza Yasamızın 426. maddesi şöyle demektedir:

«Müstehcen ve hayasızca yazılmış her nevi kitap, gazete, risale, mecmua, varaka, makale ve ilânların veya bu kabil resimleri, tasvirleri, fotoğrafları, sinema şeritlerini yahut diğer eşyayı teşhir veya bu kabil âsâr ve mevzuatı tiyatro veya sinemalarda ve sair umumî mahallerde temsil veya gerek bunların gerek bu kabil gramofon plâklarını bilerek tevzi veya füruht edenler ve ettirenler yahut ticaret veya tevzi yahut teşhir kasdiyle tersim, tasvir, hâk, imal ve tabı veya ticaret veya tevzi yahut teşhir kasdiyle tersim, tasvir, hâk, imal ve tabı veya teksir ve gramofon plâklarını imâl eden veya ettirenler yahut teşhir kasdiyle tersim, tasvir, hâk, imal ve tabı veya teksir ve gramofon plâklarını imâl eden veya ettirenler yahut ithâl ve ihraç ve Türkiye dahilinde bir mahalden diğer mahalle nakleden ve ettirenler ve bunlar üzerinde her ne suretle olursa olsun muamelede bulunanlar veya bunların ticaretini kolaylaştırmak kasdiyle bu fiilleri icra edenler veya bu kabil evrak ve eşyanın gerek bilvasıta gerek bilâvasıta ne suretle tedarik edilebileceğini herhangi şekilde olursa olsun ilân eden veya bildirenler ve umumî mahallerde bu kabil hitabeleri irat edenler bir aydan iki seneye kadar hapsolunur ve on beş liradan beş yüz liraya kadar ağır cezayı nakdî ile cezalandırılır.»

427. maddede de şunlar yazılıdır:

«Neşir veya tevzi edilmek üzere müstehcen ve hayâsızca kitap, makale, varaka ve ilân yazanlar ile bu kabil makale, yazı ve resimleri ihtiva eden gazete ve mecmua müdürü mes'ulleri hakkında da balâdaki madde hükümleri tatbik olunur.

Geçen madde ile işbu maddede mezkûr evrak ve eşya müsadere ve imha olunur.»

428. Madde ise şu hükümleri getirmiştir:

«Müstehcen ve hayâsızca yapılmış şarkıları alenen teganni edenler ve bu kabil gramofon plâklarını çalanlar ve umumî âdaba münafi veya bir şahıs ve bir heyetin nâmus ve haysiyetini muhil beyanat ve esvat ile gazete, risale ve sair evrak satanlar bir aydan altı aya kadar hapsolunur ve kendilerinden otuz liradan elli liraya kadar ağır cezayı nakdî alınır.

Halkın edep ve nezahetine tecavüz eylemlerini cezalandıran 576. madde de şöyle diyor:

«Bir kimse, edebe muhalif bir surette halka görünür veya bir yerini gösterir veyahut söz, şarkı ve sair suretle halkın edep ve nezahatine tecavüz ederse bir aya kadar hafif hapse veya beş liradan otuz liraya kadar hafif cezayı nakdîye mahkûm olur.»

Yukarıya alınan yasa maddelerinden de anlaşılacağı gibi hukukta müstehcen sözü, insanın utanma duygularını rahatsız eden ve inciten her türlü yazı, resim, heykel, fotoğraf veya hareket anlamına gelmektedir. Konunun ahlâk kurallarıyla yakın ilişkisi olduğu açıktır. Bilindiği gibi bu kurallar ve müstehcen kavramı değişken kavramlardır. Toplumdan topluma, sınıftan sınıfa değişik biçimler alırlar. Her sosyal sınıfın kendine özgü ahlâk kuralları olduğu da bir gerçektir.

Tanımlama ve Ölçüler

Türk Ceza Yasası Müstehcen'i tanımlamamıştır. Türk Hukuk Lugatı Müstehcen'i, «Gazete, kitap, mecmua, ilân, resim, fotoğraf, sinema, gramofon pilağı gibi vasıtalarla umumi adab ve ahlâka aykırı olarak yapılan ve cezayı müstelzim olan neşriyat» şeklinde tanımlamaktadır.

1881 sayılı Eski Basın Yasamız, 31 nci maddesinde Müstehcen'i şöyle tanımlamıştır:

«Türk Ceza Yasasının 426 - 427 nci maddeleri mucibince müstehcen sayılan maddeler, halkın ar ve haya duygularını inciten ve ayıp sayılan şeylerdir.»

Bu maddenin ikinci fıkrasında da:

«Yukarıki tarifin şumulüne giren bir sanat veya ilim eseri alâkadarlarının istifadeleri için neşredilir, bu da eserin mevzuu ve şekli ile neşir vasıta ve mahallinin nevi ve cinsi arasındaki münasebet karinelerinden anlaşılırsa müstehcen sayılmaz.»

FEDERAL MAHKEMENİN GÖRÜŞÜ

Amerikan Federal Yüksek Mahkemesi 1957 yılında verdiği bir kararda «Yalnız şehevî hisleri tahrik maksadiyle cinsiyet konusuna yer veren materyel müstehcen sayılır» demektedir. Bu yüksek mahkemeye göre «Ortalama ve normal bir şahıs için eldeki materyelin bütününe hâkim olan konu çağdaş toplumsal ölçüler ışığında yalnızca şehevî hislere hitap ediyorsa bu materyel şehevî hisleri tahrik amacını güden eser sayılmak gerekir.» Yine anılan mah-

kelle, çağdaş toplumsal ölçülerin saptanmasından da Amerikanın bir bölge ya da eyaletinin değil tüm Amerikanın esas alınmasını kabul etmiştir.

Amerikan Federal Yüksek Mahkemesi 21/3/966 gününde Fanny Hilli adı ile yayımlanan bir kitap hakkında verdiği kararda da **«Bir eserde en küçük ölçü ve miktarda dahi olsa bir toplumsal değer bulunması halinde bu eser müstehcen sayılamaz»** demiştir. (Mehmet R. Uluç Adalet Dergisi 1968 S. 7 — 8)

ÜLKEMİZDE DURUM

Uygulamada önemli olan, bir yapıtın sanat, edebiyat veya düşünce yapıtı olup olmadığının saptanabilmesidir.

Ülkemizde de Doktrin ve bilirkişi raporlarında Müstehcen'in ölçülerine rastlanmaktadır. Bu alandaki kaynaklar; Müstehcenlik'de önde gelen ölçü yapıtta cinsel duyguları tahrik edici ve giderek toplumun ar ve haya duygularını incitici nitelik bulunup bulunmamasıdır, demektedirler.

Nitekim Prof. Sulhi Dönmezer, Cahit Tanyol ve M. Asiler tarafından Ankara Toplu Basın Asliye Ceza Mahkemesine verilen bir raporda şöyle denilmektedir:

«Malûm olduğu üzere müstehcenliğin en başta gelen şartına göre yazılan veya resmedilen şeyin şehveti tahrik edici nitelikte bulunması ve bu bakımdan toplumun müşterek ar ve haya duygularını incitecek nitelikte olması lâzımdır... Ayrıca... bu maksadla kaleme alınmış bulunması da lâzımdır. Bu maksadın varlığı da eylemin icrası tarzından anlaşılır. Tümü ile edebi bir eserde yer alan... Nezahete aykırı bir kısmın, bir iki sayfanın o eseri halkın cinsi hislerini uyandırarak, cezbederek sattırmak için kitaba idhal edildiği söylenemez. Müstehcenliğin esas unsurlarından birisi de sürümün sağlanması maksadiyle yapılmış olmasıdır.»

Genellikle yargı organları bu konuda bilirkişilerin görüşlerine başvurmakta ve uzmanların raporlarından yararlanmaktadırlar. Seçilecek bilirkişilerin davaya konu olan yapıtın özelliğine göre o alanda uzman olan kişilerden seçilmesi gereği açıktır. Bununla beraber hakimler bu raporlara bağlı olmadan kendi deneyleri ile ve toplumun ahlak, edep ve haya ölçülerini gözönüne alarak karar vermek durumundadırlar.

Bir yapıtın sanat, edebiyat ve düşünce yapıtı sayılıp sayılmamasında hukuk yönünden aranan ikinci ölçü de yapıt sahibinin amacıdır. Bu ögeye göre yapıtı meydana getiren kişinin bunu sanat, edebiyat ve düşünce amacı ile mi yoksa müstehcen yayın yapmak ve bu yolla da sanat, edebiyat ve düşünce dışında başka amaçlara ulaşmak (sürüm, kazanç) için mi meydana getirdiği araştırılacaktır. Bu araştırma da olayda «kast» ın ne olduğunu saptayacaktır. Gerek müstehcenliğin ve gerekse amacın araştırılmasında yapıtın bütününün gözönünde tutulması gereği kuşkusuzdur.

Sanat, Edebiyat ve Düşünce Müstehcen Olabilir mi?

İnancımıza göre sanat, edebiyat ve düşünce alanında «Müstehcen» veya «halkın edep ve nezahetine tecavüz» sözkonusu olamaz, olmamalıdır.

Aslında doğa ve onun bir parçası olan insan imoralin (Laalmaki). Doğada ahlaka uygunluk ya da ahlakdışı'lık yoktur. Doğa bu tür yargıların dışındadır. Ahlak kuralları, ar ve haya kavramları, toplum hayatı ile ortaya çıkmıştır. Toplumda sınıfların meydana gelmesinden sonra da bu kurallar sınıflar üzerine temellenmiştir.

«Engels, çağımızda üç ayrı ahlâkın yanyana bulunduğunu söylemişti. Bu ahlâklar, sınıfların gelişme aşamalarında, bu sınıflar arasındaki farklı ilişkilerinden doğmuş ahlâklardır. Çağımızda, önce derebeylik (Feodalite) ahlâkının kalıntılarına, sonra çürümek üzere olan burjuva ahlâkına ve son olarak da işçi sınıfı ahlâkına rastlanmaktadır. (A. Garaudi. Sosyalizm ve Ahlâk. S. 45).

Sanat, edebiyat ve düşüncenin müstehcen sayılmamasının, hatta **hiçbir yönden** suçlanmamasının toplumun gelişmesinde önemli yararı yadsınamaz. Sanat ve edebiyat, toplumun ekonomik ve sosyal yapısının bir yansıması olarak bir üst yapı kurumu ise de, bu üst yapı kurumunun toplumsal gelişmede önemli karşı etkisi olduğu kuşkusuzdur. Bu üst yapı kurumu toplumun gelişmesinde, daha ileri aşamalara ulaşmasında büyük yararlar sağlar. Sınıflı toplumlarda sürmekte olan sınıflararası mücadelede, bu sınıfların sanatları, edebiyatları ve düşünceleri de yer alır ve önemli rol oynar. Tarihsel rolünü tamamlamış, göçmeye yüz tutmuş sınıfların sanat, edebiyat ve düşünceleri toplumsal gelişmenin isteklerine cevap veremez hale gelir ve tutucu bir nitelik kazanır. Bunun içindir ki egemen sınıflar, yine bir üst yapı kurumu olan hukuku kullanarak karşı sınıfların sanat, edebiyat ve düşüncelerini baskı altında tutmaya çalışırlar. (T. Ceza Yasasının 141, 142, 162. vb. maddeleri) Bu baskılar bir oranda başarılı olabilir. Ama bu başarı geçici olup, sonucu yine sınıflararası ekonomik ve sosyal yani altyapıdaki gelişmeler saptayacaktır.

Yukarıda da değinildiği gibi eski Basın Yasamız 31 nci maddesinin ikinci fıkrasında, bazı koşullara bağlı olarak da olsa, sanat ve bilim yapıtlarının müstehcen sayılamayacağını saptayarak bugünkü yasamıza göre daha ileri bir adım atmıştır. Bu yönde ve daha yeterli bir hükmün yürürlükteki Basın Yasamızda yer almamış olması önemli bir eksikliktir.

Bugün yasamızdaki bu eksikliği, bu boşluğu yargı organlarının kararları ile gidermek ve doldurmak durumunda bulunuyoruz.

Yeni İtalyan Ceza Yasası, «Bilim ve sanat eserlerinin müstehcen sayılamayacağına» dair açık bir hüküm kabul etmiş ve müstehcen yayın ve yapıt konusundaki duraksamaları önlemiştir.

Ülkemizdeki uygulama ve Yargıtay'ın görüşleri sanat, edebiyat ve bilim yapıtlarının müstehcen sayılamıyacağı yönündedir.

Emperyalizmin İhraç Metaı

«Müstehcen» e hukuk açısından bakarken konunun başka bir yönüne de değinmeden geçemiyoruz.

Günümüzde «Müstehcen», emperyalist aşamaya gelmiş kapitalist sistemin bir ihraç metaıdır. Bu sistemde herşey sömürü, herşey ticaret, herşey kâr içindir. Ahlâk da, sanat da, edebiyat da, düşünce de kâr, daha çok kâr içindir. Herşey onun emrine verilmiştir.

EĞİTİM KÖŞESİ

MANİFAKTÜR DÖNEMİ

Manifaktür dönemi, kapitalizm öncesi üretim biçimleri ile kapitalist üretim biçimi arasında bir geçiş görevi yapmış olan, kapitalizmin temel ögelerinin artık açıkça kendini göstermeye başladığı bir dönemdir. Bu bakımdan önemi büyüktür. Manifaktür sistemini incelemeden önce ise küçük meta üretiminden bu yana manifaktür sisteminin, manifaktür sermayesinin doğuşuna bir göz atmakta, konuyu tarihsel gelişim içinde daha açık bir biçimde görebilmek bakımından yarar vardır.

II. yüzyıldan itibaren şehirlerdeki küçük meta üretimini inceleyecek olursak, bir kaç kalfa ile birlikte çalışan zanaatkâr ustaların belirli bir emek süresi içinde, bir miktar emtia ürettiklerini ve bu emtiayı daha önceden saptanmış fiatlarla doğrudan doğruya kendilerinin halka sattıklarını görürüz. Ayrıca bu zanaatkârlar da doğal olarak loncalara bağımlıdırlar. Kısaca özetlediğimiz bu sistem kendi içinde çelişkiler taşımaktadır. Bunlardan bazıları şunlardır:

Şehirlerin nüfusu artmaktadır, buna bağlı olarak zanaatkârların sayısı artmaktadır, ama pazar genişlememektedir. Pazarların genişlememesinden dolayı da şehirler arasında, aynı zanaat alanında örneğin dokumacılık alanında çalışan meslek birimleri arasında rekabet artmaktadır. Usta olmak gittikçe zorlaşmaktadır. Fransanın durumu 16. yüzyılda böyledir. Demek ki pazar sorunu gitgide önem kazanmaktadır. Malları ellerinde kalan zanaatkârlar zamanla sadece kendi dar şehir çevreleri için değil ama dış kentler yani dış pazarlar için de üretim yapmaya başlarlar. Üretimin gelişmesinin doğal sonucudur bu. Ancak pazarlama işlemi pratik bazı güçlükler doğurmaktadır. Ürettikleri metaları satmak için dış kentlere giden zanaatkârlar, bu satış süresi boyunca üretimden uzak kalmaktadırlar. Yani zanaatkârın ürününü pazara götürmek için tezgâhının başından ayrılması, o ürünü pazara götürüp satması, sonra yine işinin başına gelip üretime yeni baştan başlaması gerekmektedir. Bu durum ise üretim sürecinin sürekliliği bakımından hiç de elverişli değildir. En pratik çözüm, pazara giden zanaatkârın tezgâhını işler halde bırakabileceği bir kimsesinin tezgâhı işletebilecek olması veya ürünleri kendisinin yerine pazarlayacak bir kimsenin bulunmasıdır. Gelişimin de bu düşünceye uygun bir doğrultuda olduğunu görmekteyiz.

Evlerinde üretimi sürdürecek kimseleri olan zanaatkârlar şehirlere gittiler, hatta ticarete atılarak zengin oldular. Tezgâhlarını kendileriişletmek zorunluluğunda olanlar ise komşularından yardım istediler. Dış pazarlara ürünlerini satmaya giden «komşular» önceleri yardım amacıyla bu işi yaptılar ama sonraları bu ilişki doğal olarak bir «ticari ilişki» ye dönüştü. Zamanla zanaatkârlar bu «Tüccar» lara bağımlı hale geldiler. Zanaatkârların üretim araçlarının sahipleri olmalarına rağmen ürünlerin pazar alanında kontrolu tüccarların eline geçti. Ve tüccarlar ürünleri diledikleri fiyatlarla zanaatkârlardan alırken üretim için gerekli hammaddeleri de zanaatkârlara kendileri satmak için — daha önceden zanaatkârların kendi inisyatifleriyle diledikleri kişilerden satın aldıkları hammaddeleri — onlara baskı yapmaya başladılar. Demekki gün geçtikçe zanaatkâr ürettiği malın denetimi de dahil olmak üzere üretimdeki ağırlığını yitirdi. Örneğin yünlü dokumacılıkta, yünlü kumaş tüccarları yünlü dokumaları yani kumaşları üreticilerden belli bir fiyata satın almakta ve onlara gerekli olan yün hammaddesini de yine kendileri satmaktadırlar. Belki de zanaatkâr bu yünü çok daha ucuza piyasadan temin edebilecektir, ama buna tüccar izin ver-

---

Bu amaçla emperyalizm dünya pazarlarına çağdaş teknolojinin desteğinde en açık seks filimlerini, türlü yayınları, plâkları sürer. Cinsel duyguları tahrik, kâr amacının bir aracıdır. Emperyalizm için, insan, ahlâk, gençlik gibi kavramlar değerlerini, anlamlarını yitirmişlerdir. Tek değer paradır.

Edep, hayâ ve ar denilen değerler de yerlerini yalnız ona bırakmışlardır. Üretim, toplumun ihtiyacı için, kişinin insanca yaşaması için değil, daha çok kâr, daha çok kazanç içindir. Değer soysuzlaşmış, ahlâk kokuşmuştur.

Bu ahlâksal yozlaşma salgını geri bırakılmış ülkeleri daha çok tahrip eder. Emperyalizmin en büyük düşmanı, geri bırakılmış ülke halklarının yurtseverlik, ülkücülük, bağımsızlık, sömürüden kurtulma yönündeki ahlâk değerleridir. Bu değerlerin yozlaştırılması ve etkisiz hale getirilmesi, emperyalist sömürünün sürmesi için gereklidir. Bu nedenle geri bırakılmış ülkeler gençliğinin uyuşturulması, saptırılması için her çareye başvurulur. Yurt sorunlarından, devrimci eylemlerden uzaklaştırılır. Müstehcen yayınlar, filimler, plâklar ve benzerleri burada önemli rol oynar. Bu uyuşturucu, saptırıcı politika, kendi gençliğinden korkan yerli egemen sınıfların çıkarlarına da uygun düşer. Çıkarlar birleşiktir. Bu nedenle politika ortaklaşa yürütülür. Gençlik, «milliyetcilik» ten, yurtseverlikten, ülkücülükten uzaklaştıkça egemen sınıflar açısından «zararsız» hale getirilmiş olur. Alkışlanır, övülür. Artık **özün** yerini giderek **görüntü** almıştır. Cafcaflı tipler, boş kafalar «örnek» olmuştur. Okuyan, bilinçlenen, yurt sorunları ile ilgilenen ülkücü gençlik hor görülür. Baskılar, sorgulamalar, işkenceler onun içindir. Hapisler, darağaçları onları bekler. O giderek vatan haini bile ilân edilebilir.

Emperyalizm ve egemen sınıflar elinde Müstehcen yayınlar, bu amaca yönelik önemli araçlardan biridir bu gün.

memleketin. Bu alanlardaki ticaret geliştikçe tüccarları koruyan yasalar da birbiri ardından çıkarak zanaatkârların aleyhine işletilmeye başlandı. Zanaatkârların tüccarlara bağımlılıkları arttıkça tüccarlar üretim koşullarını daha da kârlı bir hale getirmek amacıyla zanaatkârları «kendilerine ait» evlerde kalarak üretim yapmaya zorlamaya başladılar. Hattâ üretim araçlarını da kendileri satın almaya girişerek zanaatkârları kendilerine borçlandırdılar.

Tüccar — zanaatkârlar arası bu bağımlılık durumu çok şiddetli sınıf mücadelelerine sahne oldu. «13 ve 14. yüzyıllarda Flaman ve İtalyan komünlerinde çoğu zaman zanaatkârların zaferiyle son bulan şiddetli sınıf mücadeleleri patlak verdi». Aslında bu mücadeleler, devrini tamamlamaya yüz tutmuş olan küçük meta üretiminin şehirlerdeki çöküşünün birer işaretleriydi.

«Ev sanayii» denilen sistemin doğuşu böyle bir süreç izlemiştir. Zanaatkârlara yüksek ücret ödemekten ve loncaların baskılarına uymaktan bıkan tüccarlar köylere gittiler. Buralarda «Kendi evlerinde» üretim yapacak, kumaş.. v.s. dokuyacak zanaatkârlar ayarladılar. Bu zanaatkârlara hammadde ve üretim araçlarını sağladılar. Ve düşük bir ücretle bu kimseleri çalıştırmaya başladılar. «15. yüzyıldan itibaren bu ev sanayii, Belçika, İtalya, Fransa, Büyük Britanya köylerinde yaygın bir hale geldi.»

Manifaktür dediğimiz döneme geçiş, ev sanayiini izleyen dönemdir.

Zaman ilerledikçe yavaş yavaş yatırım alanları ağır sanayie doğru kaymaya başladı. Ticaret burjuvazisi sermaye yatırımı yapmak için daha kârlı alanlar arıyor ve bu alanlar da ağır sanayii yatırımları oluyordu. Örneğin 1520 yıllarında Liege'de kömür madenlerinin işletilmesi işini zengin tüccar aileleri üstlendiler. Böylelikle yavaş yavaş ücretli işçilerin fazla miktarda biriktiği küçük kapitalist işletmeler oluşmaya başladı. Bu işletmelerin kuruluş masrafları ev sanayii ile kıyaslanmayacak kadar büyüktü. Yani bir kaç kalfa ve zanaatkâr ustanın başlattığı, tüccarların kısa zamanda üretimi ve üretim araçlarını denetimleri altına aldıkları ev sanayii sistemi eridi, gitti. «17. yüzyılda Hollandalı tüccarların en zenginleri imparatordan Deutz civa madenlerini ve İsveç'teki bakır madenlerini işletme hakkını alarak muazzam servet sahibi oldular.» Ve böyle bir gelişim sürecinden sonra ev sanayiinden manifaktüre geçiş gerçekleşti. Küçük meta üretimi tarihsel gelişimin zorunlu bir sonucu olarak «Para — sermaye» nin egemenliğine boyun eğdi.

Ticaret burjuvazisi, sermayesinin en büyük bölümünü ticarete, menkul (taşınabilir) değerlere ve toprak satın alınması alanlarına yatırdı. Daha önceleri yalnızca dokumacılıkla uğraşan tüccarlar büyük madenlerin imtiyazlarını izinlerle ve hisse senetleri yoluyla elde ettiler, en büyük manifaktürleri kurdular. Bunların yanısıra yine de baharat ve kumaş ticareti yaptılar ve kumaş ticaretinden de muazzam kârlar sağladılar. «El emeğine dayanması bakımından ev sanayii, 16. yüzyıldan 17. yüzyıla kadar batı Avrupa'da tarımsal olmayan başlıca üretim şeklidir. Fakat bunun yanısıra bir başka üretim sistemi: adeta büyük sanayie doğru bir köprü hizmeti gören [illegible] sistemi gelişir.»

Manifaktür, «kendilerine tahsis edilen üretim araçları ve avans olarak verilen hammaddelerle çalışan işçilerin bir çatı altında toplanmasıdır. Ama işlenmiş ürünün toplam değeri üzerinden bir para alacakları yerde, bu toplam değerden, avans olarak verilen hammaddenin tutarı ve iş aletlerinin kirası çıkarıldıktan sonra, satıştan sağlanan kâr, tıpkı ev sanayiinde olduğu gibi, müteşebbise kalır. İşçi vaktiyle ev sanayii sisteminde kazandığından daha fazlasını kazanmaz: onun aldığı sadece bir ücrettir.» Görüldüğü gibi manifaktür, küçük meta üretiminin son aşaması ile kapitalizmin başlangıcı arasında bir dönüm noktasını meydana getirmektedir.

Manifaktürün ev sanayiine üstün olan yanları nelerdir?

Ev sanayiinde egemen güçler yani bu sanayide zanaatkârları kullanma durumunda olan tüccarlar zanaatkârlara — bu kişilerin kalifiye emeğinden dolayı — fazla ücret ödemek zorunda kalıyorlardı. Çünkü ev sanayiinde zanaatlar arası bir toplumsal işbölümünün varlığının yanısıra her bir zanaatın kendi çalışma süreci içinde bir işbölümü yoktu ve emek kalifiye olduğundan ücretler de yüksek oluyordu. İşçilik çok önemliydi. Örneğin bir usta veya yetişen bir kalfa bir ipekli kumaşı başından sonuna kadar her üretim aşamasında, dokunuşundan başlayarak boyamasına dek kişisel olarak üretirdi. Boyasını bir kişinin, dokumasını ise bir başka kişinin yapması gibi bir işbölümü ev sanayiinde mevcut değildi. Buna karşın manifaktürde sosyal iş bölümü ile birlikte emeğin üretkenliği de arttı. Bir üretim süreci parçalara bölünmüştü artık. Kumaşın hem boyasını hem de dokunmasını aynı kişinin yapması değil tersine bir iş bölümü söz konusuydu. Bu iş bölümü işin niteliğini de değiştirdi. Artık manifaktür sermayecilerinin bir zanaatı çok iyi bilen zanaatkârlara değil, tek tek işleri yapabilecek, üstün yetenekli olmaları hiç de gerekmeyen **ama çok sayıda** ücretli işçilere gereksinmeleri vardı. Ücretler de böylelikle düşürüldü. Kadınlar, çocuklar, sakatlar, hastalıklı kişiler manifaktürlerde çalıştırılmaya başlandı. Emeğin artan üretkenliği manifaktür sermayecilerinin cebini gitgide doldurdu. Egemen sınıflar manifaktürlerde çalışacak işçilerin sayısını arttırabilmek için yeni yeni yasalar bile yaptılar. Örneğin patronuna borçlanan bir işçinin borcunu para ile ödemesi yasaklandı. İşçi borcunu ancak ve ancak çalışarak yani patron için artı-değer üreterek ödeyebilirdi. Patronlar sömürüyü, kârın kaynağını, artı-değeri çok iyi değerlendirebiliyorlardı. Yeterli işçiyi sağlayabilmek için Avrupa şehirlerinde sokaklarda dilenenleri toplayıp hapsettiler. Amsterdamda genç kızların ve «dilenciliği alışan» kimselerin çalışabileceği iplikhaneler kuruldu. İspanya, Fransa, İsviçre, Avusturya gibi yerlerde manifaktürlerde devlet halkı zorla çalışmaya zorladı. Bütün bu çabalar sonucu manifaktür sanayii bilhassa 17. yüzyılda büyük bir gelişme gösterdi. Gittikçe büyüyen işçiler ordusu, gittikçe zenginleşen patronlar egemenliği toplumu hızla kapitalizme doğru itiyordu. Her geçen gün manifaktürlerde biriken alın terinin artı-değerin üstünde kapitalist sistemin temelleri atılıyordu.

ÖĞRENCİ KURSLARI BAŞLARKEN

1973 - 74 öğretim yılının bittiği şu günlerde öğrencilerimizin bir kısmı taktirname, teşekkürname alırken, bir kısmı da «zayıflar» yüklü bir karne götürmektedirler evlerine. Elbette öğrencilerimizin büyük bir çoğunluğu bu değerlendimelerin ne derece objektif olduğunun bilincinde değillerdir. Bu notların, kendilerinden istenilen ne tür bilgilerin karşılığı olduğunu bilmemekteler. Şöyle bir düşünürsek :

Eğitimimiz genel olarak emperyalist ülkelerin isterleri doğrultusunda, ulusal özden yoksun olarak plânlanmakta ve programlar buna göre düzenlenmektedir. Bugün ilkokul öğrencilerine Amerikan eğitimcilerinin hazırladığı bir program uygulanmaktadır. Orta öğretimin her kesiminde ise, beyinleri yaşadıkları hayatın pratik bilgilerinden kopuk, kitabi bilgilerle dolu olan, üretimden uzak bir kuşak yetiştiriliyor. Bu bozuk eğitim düzeni yoksul halk çocuklarının zararına fırsat eşitsizliğini de içermektedir. Özel dershanelere gidebilen ya da özel öğretmenler tutarak ders alabilen varlıklı kişilerin çocukları ile aynı koşullarda yarışa katılan yoksul halk çocukları üniversitelere girişte elenmektedirler. Üniversite ve yüksek okulların paralı olmasıyla okuma olanakları kısıtlanan yoksul halk çocukları, sınavları kazanma olanağını da böylece yitirmiş oluyorlar.

Bir ulusun eğitimi, okullarda verilen kuru, işe yaramaz bilgilerle olmaz. Eğitim ticari amaçlarla yazılan kitapları ezberlemek demek de değildir. Ülkemiz için, halkımız için en önemli olan, yetişecek kuşağın ülkenin bağımsızlığına, halkının çıkarlarına sahip çıkabilmesidir.

Bütün bu gerçeklerin bilincinde olan TÖB-DER'li öğretmenler, kurbağanın vücut yapısını, Osmanlı sultanlarının maceralarını vb. ezberliyemedikleri için sınıfta bırakılan yoksul ve dar gelirli halk çocuklarına parasız öğrenci kursları açarak yardım etmek zorundadırlar.

Biz bu düzende, öğretmen arkadaşlarımızın emeğinin karşılığını alamadığını, geçimini sağlıyabilmek için emeğini sattığını biliyoruz. Örneğin, öğretmenliğinin yanısıra şoförlük, terzilik, manavlık vb. gibi işler yapan öğretmenler çoktur. Ülkemizde öğretmenlerin ücretlerine yapılan zamlar hayat pahalılığının daima gerisinde kalıyor. Küçük ticaretler yaparak, daha az masraflı olduğu için mahrumiyet bölgelerinde yaşayarak geçinmeye çalışan öğretmenlerimiz çok oluyor. Bozuk eğitim düzeni bir yerde öğretmeni bu yola itiyor. Fakat bunu kötüye kullananlar da var. Bozuk eğitim düzeninin ürünü olan müfredat programlarını kavrayamadıkları için sınıf geçemeyen çocuklarımızı, özel dershaneler açarak sömürenler kesin olarak üyemiz değildir. TÖB-DER özel dershanelere öğretmenlerimizin bu sömürüye âlet olarak kurs vermelerine kesinlikle karşıdır. Yaşam koşulları ne kadar zor olursa olsun devrimciliğin bir ölçüde fedakârlık demek olduğunu da biliyor ve bunu devrimci öğretmenlerden bekliyoruz.

Halkın devrimci ve yurtsever öğretmeni, özel dershanelerde, öğrenci avcısı patronlara hizmet etmeyecektir. Şubelerimiz ve üyelerimiz, yerel yöneticilerle (Vali, Kaymakam, Milli Eğitim Müdürü, İlk Öğretim Müdürü, okul müdürleri) ilişki kurup, nerede olanak sağlıyabilirlerse, çocuklarımıza parasız kurslar açmalıdırlar. Bu olmadığı takdirde, okullarda kurslar açılmasına çalışılarak, özel dershanelere fırsat vermemelidirler. Bu uygulamaların bir çok yerde özel dershanelerin sömürüsünü kırdığı ya da azalttığı çok görülmüştür.

Okulların tatile girdiği şu günlerde bütünlemeye kalan öğrencilerimizin yıl kaybetmelerini önlemek, ana ve babaların sıkıntılarına bir yenisini daha eklememek için bu sorumluluğu ve görevi yüklenmek TÖB-DER'li öğretmenlere düşüyor. Ayrıca bu sayede öğrencilerimizle daha yakın ilişkiler kurmamız da mümkün olabilecektir.

Halkımız kendisi için çalışan öğretmenleri bağrına basmıştır. Ne var ki bozuk eğitim düzeninin ürünü olan öğrencilerin sınıfta kalmasında tek faktör olarak karşısında öğretmeni görmekte ve onu sorumlu tutmaktadır. Bunun böyle olmadığını halka anlatmanın tek yolu da çocukların öğrenimini sağlamak için gerekli çabayı göstermektir. Genel olarak TÖB-DER'li öğretmenler bulundukları bölgelerde bu tavrı göstermekte ve halkla ilişkilerde somut ve güçlü başarılar elde etmektedirler.

Halk bu tavır içinde olan arkadaşlarımızı gözü gibi korumaktadır. Kıyımlar, ihbarlar ise hep burjuvazinin çanak yalacılarından gelmiştir. İnsanın insanı sömürmediği bir toplum amaçlayan TÖB-DER'li öğretmenlerin devrimci uğraşın bu cephesinde de halka hizmet edecekleri kuşkusuzdur.

TÖB-DER
TÜRKİYE ÖĞRETMENLERİNİN DEMOKRATİK MÜCADELE ÖRGÜTÜ
TÖB-DER'in 15 günlük yayın organıdır.
yıllık abonesi 20 tl.
gazi mustafa kemal bulv.14/1 ankara

9. MİLLİ EĞİTİM ŞÛRASI TOPLANDI

Yasaya göre her yıl toplanması gerektiği halde 1970 yılından beri toplanmayan Millî Eğitim Şûrasının 9. ncusu, 24.6.1974 günü Ankarada Hacettepe Üniversitesi Konferans Salonunda, Cumhurbaşkanı Korutürk'ün açış konuşması ile çalışmalarına başlamıştır. 4.7.1974 gününe kadar çalışmalarını sürdürecek olan 9. Millî Eğitim Şurasına TÖB-DER, 491 şube ve yetmiş binden fazla üyesine rağmen, ancak bir kişi ile katılabilmektedir. Şûranın ilk günü bir konuşma yapan Millî Eğitim Bakanı Üstündağ, Türkiye'nin eğitim sorunları ve 9. Şûranın toplanma gerekçesini anlatmıştır. Bakanın verdiği bilgilere göre: Birinci ve ikinci plan dönemlerinde ilköğretime planda öngörülenden bir buçuk milyar orta öğretime ise bir milyar 250 milyon lira eksik ödenek ayrılmıştır.

Halen kentlerdeki ilkokulların yüzde elli'sinden fazlasında ikili ve üçlü öğretim yapılmaktadır. Yeni ders yılında 66bin dersliğe ihtiyaç vardır. 3361 köyde okul yoktur. 785 bin ilköğretim çağındaki çocuk da okuldan yoksundur.

Orta öğretimdeki öğretmen açığı kırkbinin üzerinde olup orta öğretim birinci dönemindeki sınıfta kalma oranı % 22.5, ikinci döneminde ise % 24'dür. Orta öğretimde sınıfta kalanların devlete yıllık maliyeti 354 milyon liradır.

Birinci ve ikinci plan dönemlerinde yüksek öğretime 2 milyar 750 milyon liralık yatırım yapılmış ve fizik yapıda % 307'lik, öğretim üyesi sayısında ise % 300'lük bir artış sağlanmıştır. Buna karşılık öğrenci artışında ancak % 5'lik bir artış sağlanabilmiştir. Geçen yıl 120 bin lise mezunundan ancak 36 bin'i üniversite ve yüksek okullara girebilmiştir.

9. Millî Eğitim Şûrasının Konusu

9. Millî Eğitim Şûrası 1970 yılında yapılan 8. şûranın devamı ve CHP tarafından Anayasaya aykırı olduğu gerekçesiyle Anayasa Mahkemesine götürülen Temel Eğitim Yasasının uygulanması niteliğindedir. Şûranın konusu, taslakta da belirtildiği gibi, sadece orta öğretimdeki «Programlar ve öğrenci akışını düzenliyen kurallar»dır. Şûranın incelemesine sunulan taslağın birinci bölümü «Türk Eğitim Sistemini Düzenliyen Genel Esaslar, Genel Amaçlar ve Temel İlkeler» Temel Eğitim Yasasından aynen alınmış olup üzerinde durulmayacaktır.

9. Millî Eğitim Şûrasının incelemesine sunulan taslakta ileri sürüldüğüne göre, bugünkü orta öğretim sistemi işe ve hayata yöneltme fonksiyonunu yerine getirmemekte, lise yoluyla üniversite önüne öğrenci yığan bir merdiven gibi çalışmaktadır. Üniversiteye giremiyen öğrenciler ise bir takım sorunlar yaratmaktadır. Öte yandan mesleki ve teknik öğretime rağbet azalmış olup buralardan çıkanlar iyi yetiştirilmediklerinden iş olanakları bulamamaktadırlar. Orta öğretimdeki bu bozukluğu gidermek için bir yandan orta öğretim programları değiştirilecek, bir yanda öğrenci akışını düzenliyen kurallar yeniden düzenlenecektir. Orta öğretime verilmek istenen yeni biçim özetle şöyledir:

Üç yıllık ortaokul ilkokulla birleştirilip adına «temel eğitim» adı verilecektir. Ortaokulda ders sayısı azaltılacak ve dersler ortak (zorunlu) ve seçmeli dersler olarak ikiye ayrılacaktır. Seçmeli dersler öğrencileri hayata ve mesleğe hazırlayacak ve haftada dört saat olacaktır. Ortaokulda sınıfta kalma olmayacak fakat her ortaokul diploması olan orta öğretime yani liseye devam edemiyecektir.

Lise birinci sınıf «Yöneltme sınıfı» olacak, lise ikinci sınıftan itibaren öğrenciler şu programlara göre eğitim göreceklerdir:

1. *Yüksek Öğretime Hazırlayan Programlar,*
2. *Hem Mesleğe ve Hem de Yüksek Öğretime Hazırlayan Programlar,*
3. *Hayata ve İş Alanlarına Hazırlayan Programlar.*

Bu programlardan 3. ncüsünü izleyen öğrenciler yüksek öğretime devam edemiyecekler, 2'ncisini izleyenler ise ancak bazı yüksek okullara ve fakültelere girebileceklerdir. Üniversite ve yüksek okullara giriş gene sınavla olacaktır.

TÖB-DER'in 9. Millî Eğitim Şûrasına sunulan taslak üzerindeki görüşlerini kapsayan raporu bu sayımızda yayınlıyoruz. Şûrada alınacak kararların eleştiri ve değerlendirilmesini ve derneğimizin görüş ve önerilerini daha ayrıntılı olarak şûradan sonra ayrıca yayınlıyacağız.

TÖB — DER

Sahibi : Ali Bozkurt
Yazı İşleri Md. : Musa Uysal
Adres : G. Mustafa Kemal Bulvarı 14/1 - 12 ANKARA
Tel : 25 14 52 - 17 49 27
Abone : Yıllık 20 TL. 6 Aylık 10 TL.
Dış Ülkeler : Yıllık 50 TL.
Fiyatı : 1 TL.

ŞARK MATBAASI ANKARA — 1974

Sayın : .....